

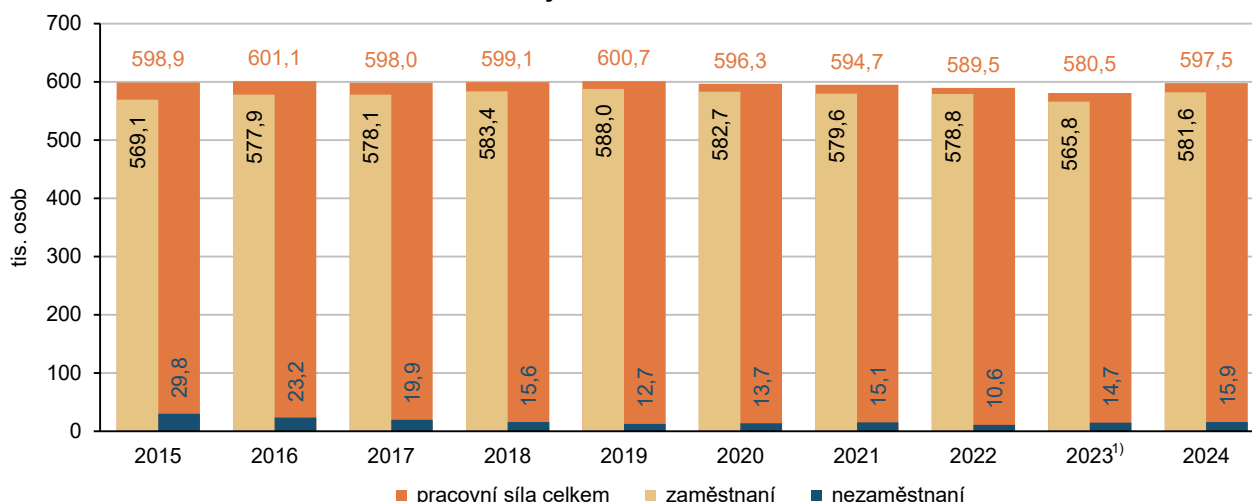
2. Sociální vývoj

Zaměstnanost, ekonomická aktivita

Zdrojem údajů o ekonomické aktivitě obyvatelstva je výběrové šetření pracovních sil.

Z výběrového šetření pracovních sil (dále jen VŠPS) jsou získávány údaje o pracovní síle, míře ekonomické aktivity, míře zaměstnanosti či nezaměstnanosti. Od roku 2023 jsou data zpracovávána podle nové metodiky vážení¹. V časové řadě jsou údaje do roku 2022 (v původní metodice) srovnatelné v celé šíři. Obyvatelstvo ve věku 15 let a více tvoří pracovní sílu (zaměstnaní a nezaměstnaní) a mimo pracovní sílu. Účastníci trhu práce vytváří možný lidský potenciál – pracovní sílu. Využitou pracovní silou jsou zaměstnaní v národním hospodářství, druhou část pracovní síly tvoří nezaměstnaní. Skupinu obyvatel mimo pracovní sílu tvoří v základním dělení důchodci, žáci a studenti a osoby pečující o rodinu. Při posuzování výsledků VŠPS je třeba mít na zřeteli, že se jedná o výběrové šetření, výsledné údaje jsou reprezentativní statistické odhady zatížené určitou statistickou chybou, především na úrovni regionů.

Graf 2.1 Pracovní síla v Jihomoravském kraji

¹⁾ data od roku 2023 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil

Pracovní sílu v kraji tvoří téměř 598 tisíc osob, meziročně se velikost pracovní síly zvýšila u zaměstnaných i nezaměstnaných.

V roce 2024 žilo podle výsledků VŠPS v Jihomoravském kraji 988,4 tis. obyvatel starších 15 let. Pracovní sílu tvořilo 597,5 tis. osob (324,5 tis. mužů a 273,0 tis. žen). V členění podle ekonomického postavení pracovní sílu tvořilo 581,6 tis. zaměstnaných a 15,9 tis. nezaměstnaných. Meziročně velikost pracovní síly vzrostla o 17,0 tis. osob (počet zaměstnaných vzrostl o 15,8 tis. osob, počet nezaměstnaných vzrostl o 1,2 tis. osob).

Na pracovní síle se skupina obyvatel ve věku 60 let a více podílela jednou desetinou.

Meziroční nárůst pracovní síly byl zaznamenán ve všech věkových skupinách s výjimkou mladší generace 15 až 29 let, u níž byl zaznamenán pokles. V případě nejstarší skupiny pracovní síly se projevil vliv legislativních změn spojených s úpravami věku pro odchod do starobního důchodu. Podíl 60letých a starších na pracovní síle v roce 2024 činil 10,0 %, v roce 2023 činil 9,27 %.

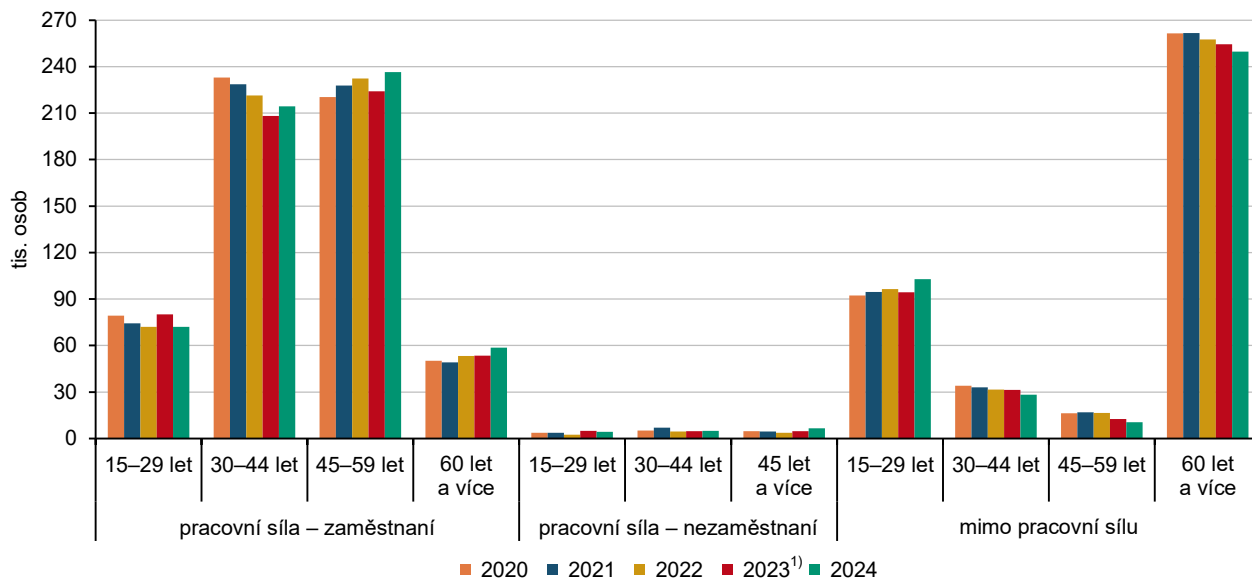
Více než čtvrtina obyvatel mimo pracovní sílu tvoří osoby ve věku 15 až 29 let.

Vedle pracovní síly, která se účastní trhu práce, tvoří významnou část obyvatelstva skupina osob mimo pracovní sílu. V roce 2024 bylo v Jihomoravském kraji

¹ Odečteny osoby bydlící mimo soukromé domácnosti, např. v nápravných zařízeních, ústavech sociální péče, domovech pro seniory a zároveň jsou započtení váleční uprchlíci z Ukrajiny.

390,9 tis. neaktivních osob, tvořily 39,6 % obyvatel starších 15 let a jejich počet se meziročně snížil o 1,8 tis. Podle věku je mezi obyvatelstvem mimo pracovní sílu nejpočetnější skupina osob ve věku 60 a více let (249,6 tis., tj. 63,9 % z neaktivních) a osob ve věku 15 až 29 let (102,7 tis., tj. 26,3 %).

Graf 2.2 Obyvatelstvo 15leté a starší podle ekonomické aktivity a věku v Jihomoravském kraji

¹⁾ data jsou podle nové metodiky zpracovávána od roku 2023

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil

Pokles míry ekonomické aktivity byl zaznamenán u mužů.

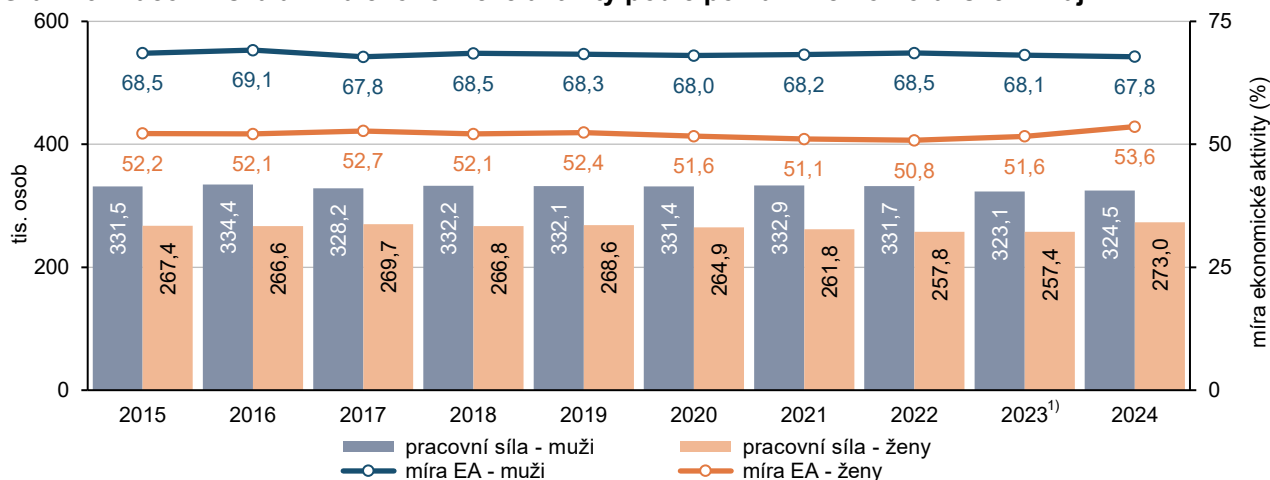
Míra ekonomické aktivity (EA²⁾) podle výsledků VŠPS činila 60,4 %. Její hodnota meziročně vzrostla o 0,8 bodu a pohybovala se pod celorepublikovým průměrem (60,6 %). Nejvyšší míru EA mělo hl. m. Praha (67,5 %) následováno Karlovarským krajem (63,1 %), nejnižší zaznamenal Liberecký kraj (57,6 %) a Moravskoslezský kraj (57,9 %). Jihomoravský kraj se umístil na pátém místě pomyslného žebříčku. Míra EA u mužů i žen v kraji vykazovala rozdílné hodnoty. Míra EA mužů v roce 2024 proti roku 2023 poklesla o 0,3 procentního bodu na 67,8 %. U žen tento ukazatel meziročně vzrostl o 2,0 procentního bodu na 53,6 %.

Míra zaměstnanosti mužů i žen vzrostla.

V roce 2024 bylo mezi zaměstnanými v kraji 316,9 tis. mužů a 264,7 tis. žen, meziročně se počet zaměstnaných u žen zvýšil o 15,3 tis. a u mužů o 0,5 tis. Míra zaměstnanosti mužů meziročně mírně poklesla o 0,5 procentního bodu na 66,2 %, míra zaměstnanosti žen meziročně vzrostla o 1,9 bodu na 51,9 %. Celková míra zaměstnanosti dosáhla 58,8 % (na pátém místě v mezikrajském srovnání), proti předchozímu roku vzrostla o 0,7 bodu. Nejvyšší míry zaměstnanosti dosáhlo hl. m. Praha (66,4 %) následováno krajem Středočeským (60,9 %). V kategorii žen přesáhly pouze čtyři kraje republikový průměr (51,9 %), a to hl. m. Praha, kraje Karlovarský, Středočeský a Plzeňský. Hodnota za Jihomoravský kraj odpovídala celostátnímu průměru. Míra zaměstnanosti u mužů dosáhla nejvyšší hodnoty v hl. m. Praze (72,0 %) následované Středočeským krajem (68,3 %). Jihomoravský kraj se v kategorii mužů umístil na 7. místě.

² Míra ekonomické aktivity vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných, tedy pracovní síly, na počtu osob starších 15 let; míra zaměstnanosti je podíl počtu zaměstnaných na počtu osob starších 15 let; obecná míra nezaměstnanosti je podíl nezaměstnaných z pracovní síly.

Graf 2.3 Pracovní síla a míra ekonomické aktivity podle pohlaví v Jihomoravském kraji

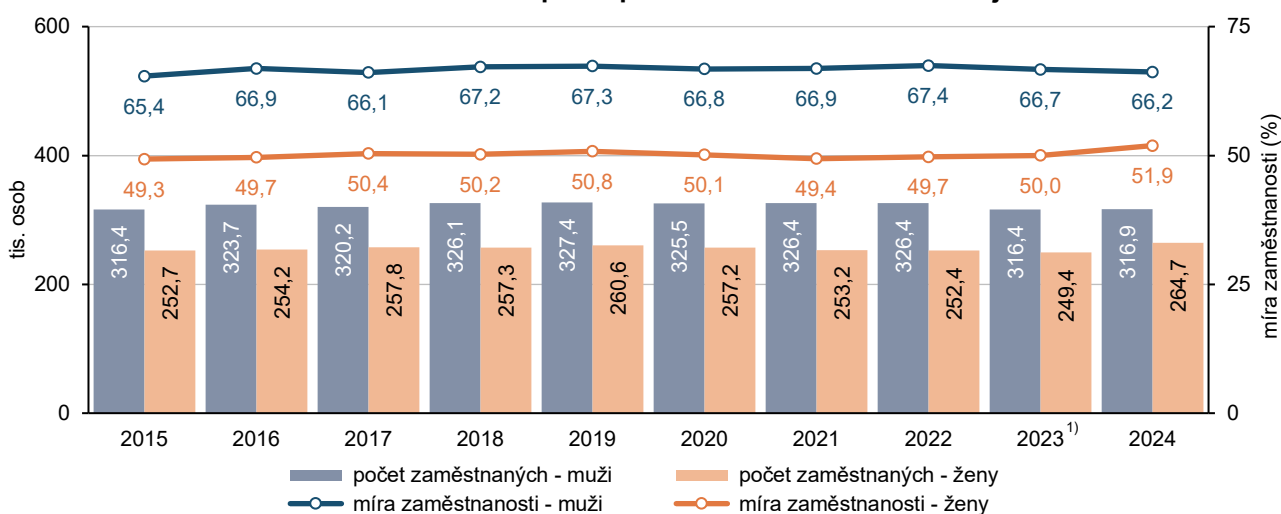
¹⁾ data od roku 2023 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil

Zvyšuje se úroveň vzdělanosti zaměstnaných, podíl osob s maturitou či vyšším vzděláním meziročně přesáhl dvě třetiny.

Podíl vzdělanostní struktury zaměstnaných se v meziročním porovnání mezi lety 2023-2024 v kraji zvýšil u vysokoškoláků o 1,4 procentního bodu na 32,7 % a u obyvatelstva se základním vzděláním či bez vzdělání o 0,9 procentního bodu na 4,3 %. Podíl vysokoškoláků našeho regionu byl v mezikrajském srovnání 2. nejvyšší 32,7 % (po Praze s podílem vysokoškoláků 52,0 %). Podíl zaměstnaných, kteří mají maturitu či vyšší vzdělání, v kraji vzrostl na 67,3 %, tedy o 1,1 procentního bodu.

Graf 2.4 Zaměstnaní a míra zaměstnanosti podle pohlaví v Jihomoravském kraji

¹⁾ data od roku 2023 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil

Podíl zaměstnaných ve službách posílil na úkor zaměstnanosti v primárním a sekundárním sektoru.

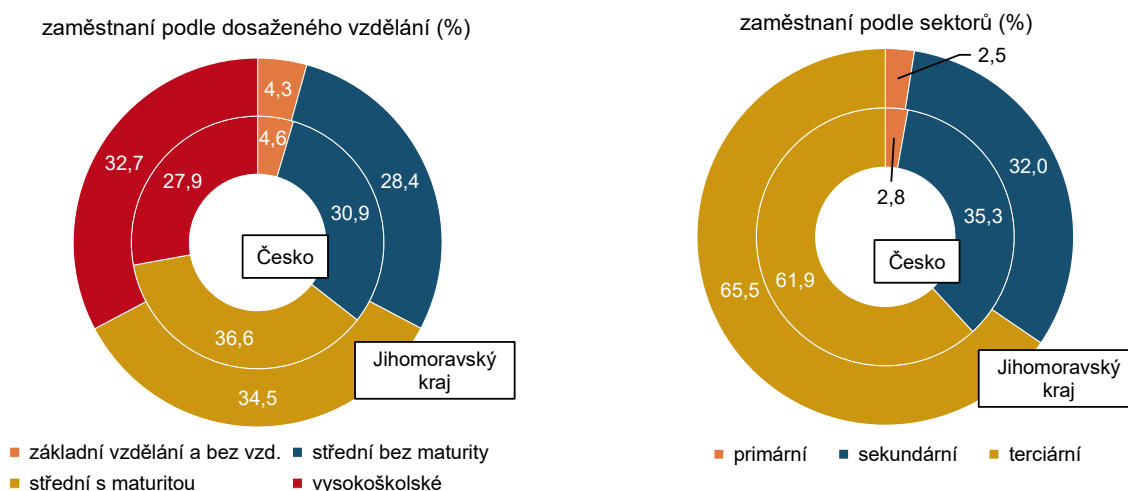
Struktura zaměstnanosti podle sektorů v kraji nezaznamenala meziročně nijak výrazné změny. U zastoupení sekundárního sektoru se podíl snížil o 2,0 bodu na 32,0 %. Podíl zaměstnanosti v sektoru služeb vzrostl o 1,8 bodu na 65,5 %, podíl zaměstnaných v zemědělství vzrostl o 0,2 procentního bodu na 2,5 %. Zaměstnanost v terciárním sektoru byla v roce 2024 mezi kraji 3. nejvyšší (po Praze a Středočeském kraji).

Podnikatelé tvořili 14,8 % zaměstnaných, proti předchozímu roku se jejich podíl snížil.

Z hlediska postavení v zaměstnání mezi zaměstnanými dlouhodobě převažují zaměstnanci (vč. členů produkčních družstev). V roce 2024 v kraji tvořili 85,0 % zaměstnaných, 14,8 % ze zaměstnaných byli podnikatelé (zaměstnavatelé a pracující).

na vlastní účet). Meziročně se podíl zaměstnanců zvýšil o 0,4 procentního bodu, podíl podnikatelů snížil o 0,3 procentního bodu a mezi kraji patřil spíše k průměrným.

Graf 2.5 Zaměstnaní podle vzdělání a odvětvových sektorů v Jihomoravském kraji a Česku v roce 2024

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil

Podle klasifikace zaměstnání v roce 2024 byli nejčetnější skupinou zaměstnaní v pozici specialistů.

Z pohledu klasifikace zaměstnání v roce 2023 v kraji tvořili největší část zaměstnaných pracovníci zařazení jako specialisté, v pořadí četnosti následovali řemeslníci a opraváři a techničtí a odborní pracovníci. Ovšem v roce 2024 už byli druhou nejpočetnější skupinou zaměstnaní v pozici pracovníků ve službách a prodeji následovaní opět pozicí technických a odborných pracovníků. Pozice specialistů se meziročně zvýšila o 10,8 %.

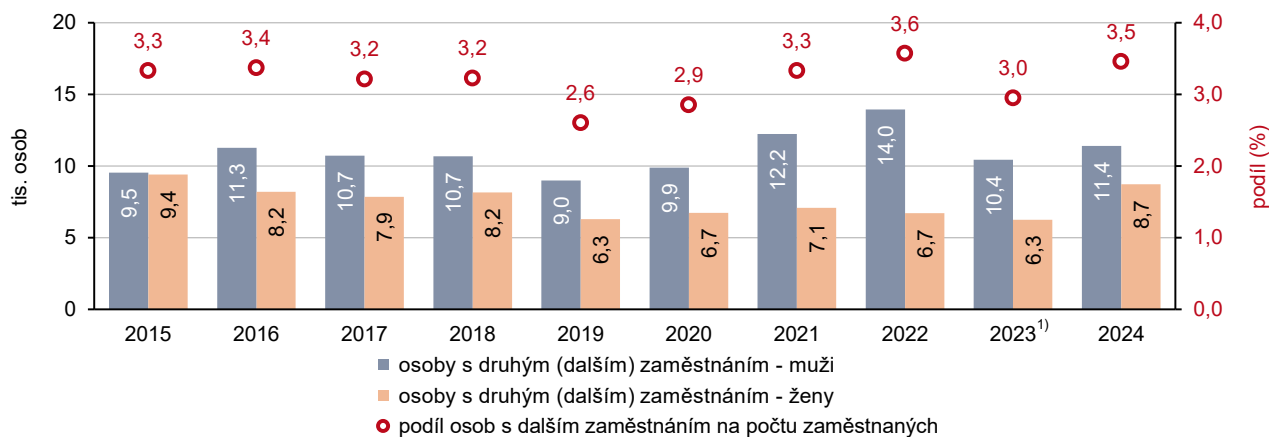
Vyšší míra nezaměstnanosti je z hlediska věku mezi mladými a z hlediska vzdělání u osob s nižším stupněm vzdělání.

Obecná míra nezaměstnanosti v roce 2024 v Jihomoravském kraji činila 2,7 % (v roce 2023 2,5 %) a byla 7. nejnižší mezi kraji, ale nad úrovní Česka (2,6 %). U mužů dosáhla 2,3 % (v roce 2023 2,1 %), u žen byla vyšší, a to 3,0 % (v roce 2023 3,1 %). Specifická míra nezaměstnanosti podle věku se liší jak v jednotlivých věkových kategoriích pracovní síly, tak meziroční změnou. Ve věkové skupině 15 až 29 let činila míra nezaměstnanosti 5,6 % (v roce 2023 5,8 %), ve věkové skupině 30 až 44 let to bylo 2,3 % (2,2 % v roce 2023), ve věkové skupině 45 až 59 let činila 2,3 % (2,1 % v roce 2023). Liší se i specifická míra nezaměstnanosti podle dosaženého vzdělání. Obecně platí, že specifická míra nezaměstnanosti podle vzdělání (podíl vybrané skupiny nezaměstnaných z vybrané skupiny pracovní síly) klesá se vzrůstajícím stupněm vzdělání.

Jedno zaměstnání často nestačí, další práci mělo přes 20 tisíc osob.

Počet osob s druhým, resp. dalším zaměstnáním se od roku 2014 zvyšoval a v roce 2016 dosáhl 19,5 tis., což bylo 3,4 % z počtu zaměstnaných. Výsledky VŠPS v této oblasti po roce 2016 ukázaly pokles osob s dalším zaměstnáním až na 15,3 tis. v roce 2019. Mezi roky 2020 a 2022 počet osob s dalším zaměstnáním postupně rostl až do výše 20,7 tis. osob. V roce 2024 hodnota podílu osob s druhým či dalším zaměstnáním vzrostla na 3,5 %. Jejich počet se meziročně zvýšil o 3,4 tis. na celkových 20,1 tis. osob. V mezikrajském srovnání se jednalo o 4. nejvyšší podíl (v roce 2023 se kraj umístil na 6. místě).

Graf 2.6 Osoby s druhým (dalším) zaměstnáním v Jihomoravském kraji

¹⁾ data od roku 2023 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

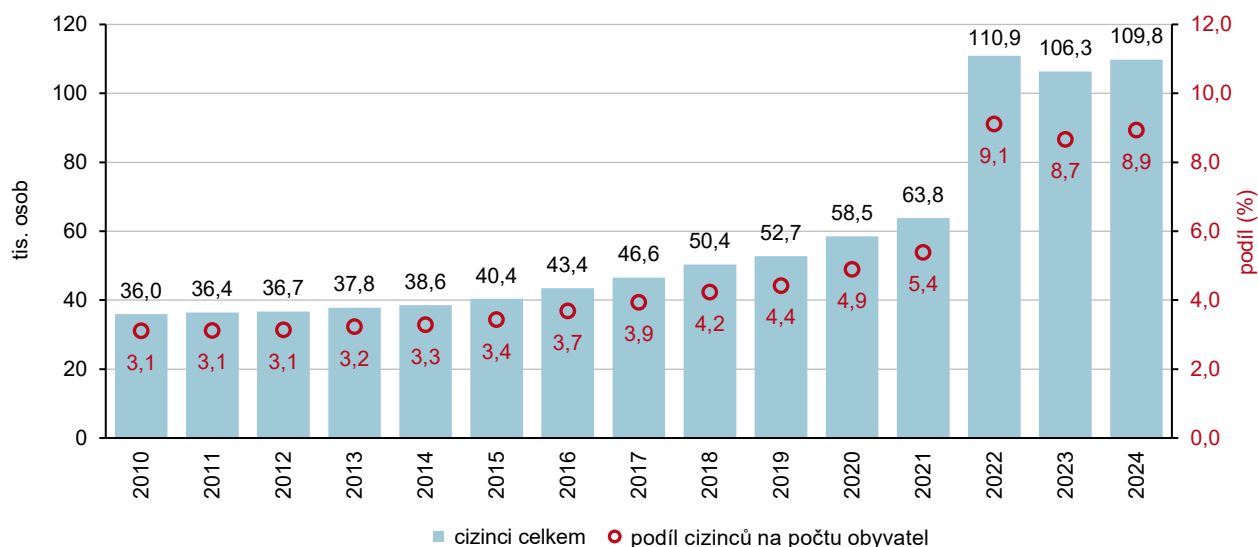
Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil

Zaměstnanost cizinců

Počet cizinců a jejich podíl na obyvatelstvu se v kraji meziročně zvýšil.

V Jihomoravském kraji se počet cizinců v posledních letech zvyšoval každoročně až do roku 2022, kdy dosáhl dosavadního maxima 110,9 tis. cizinců. Na konci roku 2024 žilo v Jihomoravském kraji 109,8 tis. cizinců, což znamenalo meziroční růst o 3,4 tis. cizinců. Podíl cizinců na obyvatelstvu meziročně vzrostl o 0,2 procentního bodu na 8,9 %. Počet cizinců se meziročně zvýšil téměř ve všech krajích Česka (kromě Karlovarského a Moravskoslezského kraje).

Graf 2.7 Počet cizinců a jejich podíl na obyvatelstvu v Jihomoravském kraji

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

Počet zaměstnaných cizinců evidovaných na úřadech práce a živnostníků vzrostl.

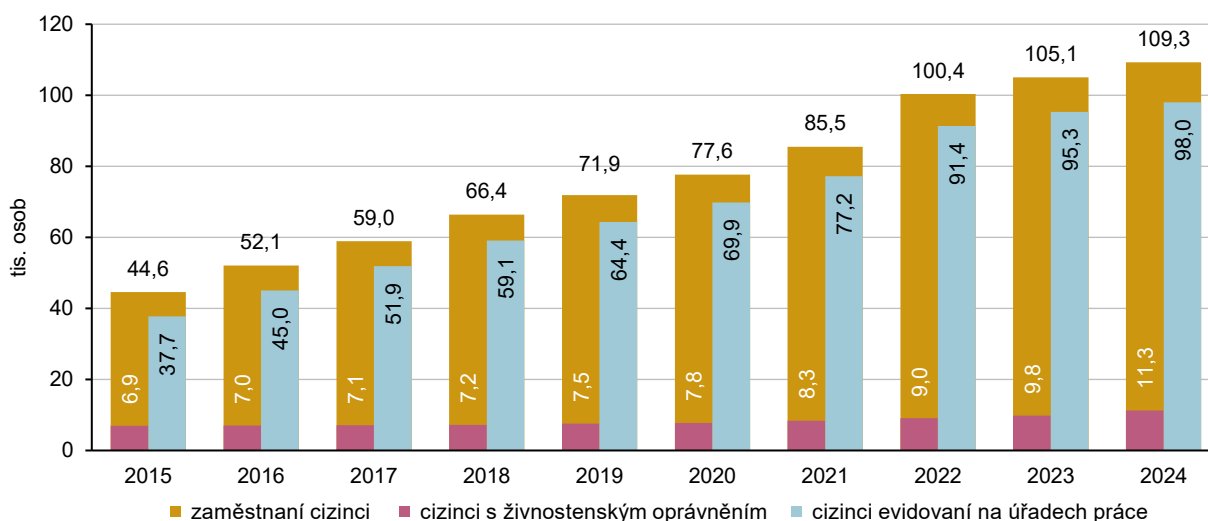
V Jihomoravském kraji bylo k 31. 12. 2024 zaměstnáno 109,3 tis. cizinců, z toho 98,0 tis. osob bylo evidováno na úřadech práce (89,7 % z celkového počtu zaměstnaných cizinců) a 11,3 tis. osob podnikalo s živnostenským oprávněním (10,3 % z celku). Počet zaměstnaných cizinců evidovaných na úřadech práce meziročně vzrostl o 2,7 tis. (o 2,8 %) a živnostníků bylo o 1,5 tis. více (o 15,3 %). V porovnání s rokem 2015 byl počet zaměstnaných cizinců v kraji 2,4násobný.

Jihomoravský kraj se počtem zaměstnaných cizinců řadil na třetí místo.

V mezikrajském srovnání se Jihomoravský kraj řadí počtem zaměstnaných cizinců na přední příčky. Ke konci roku 2024 byl jejich počet mezi ostatními kraji třetí nejvyšší jak u cizinců, které evidovaly úřady práce, tak i u cizinců s živnostenským oprávněním. V čele žebříčků stojí hl. m. Praha, kde bylo zaměstnáno 326,2 tis. cizinců (269,7 tis. osob

v evidenci úřadů práce a 56,5 tis. držitelů živnostenského oprávnění), druhé místo zaujímal Středočeský kraj, ve kterém pracovalo 157,9 tis. osob (141,6 tis. osob v evidenci úřadů práce a 16,2 tis. držitelů živnostenského oprávnění).

Graf 2.8 Zaměstnaní cizinci v Jihomoravském kraji (k 31. 12.)

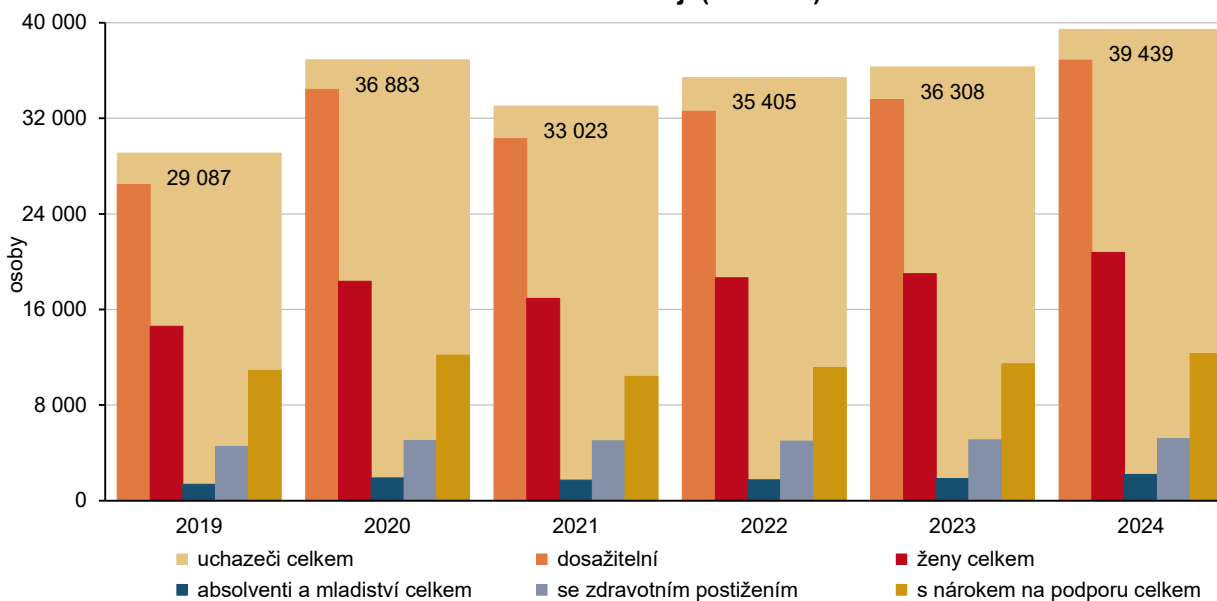
Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo práce a sociálních věcí

Nezaměstnanost

Počet nezaměstnaných se meziročně zvýšil.

Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí ČR bylo ke konci roku 2024 na úřadech práce v Jihomoravském kraji evidováno 39 439 uchazečů o zaměstnání, z tohoto počtu bylo 20 782 žen (52,7 %). Počet nezaměstnaných vzrostl o 3 131 osob oproti konci roku 2023. V porovnání s rokem 2019 byl stav na konci roku 2024 o 10 352 nezaměstnaných vyšší.

Graf 2.9 Uchazeči o zaměstnání v Jihomoravském kraji (k 31. 12.)

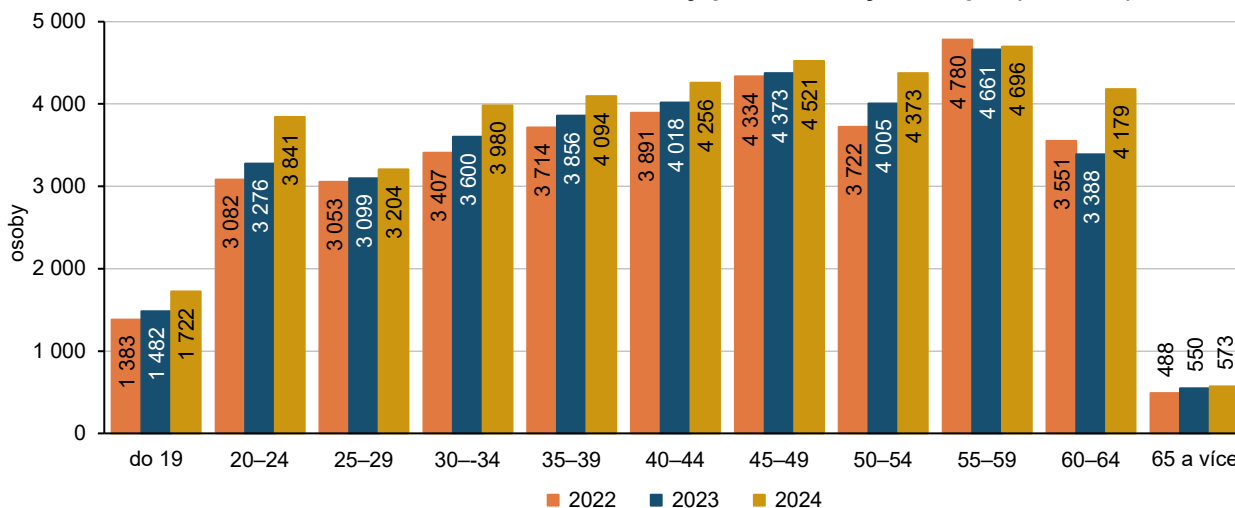
Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Většina uchazečů o zaměstnání je schopna začít pracovat při nabídce vhodného místa.

Z celkového počtu uchazečů o zaměstnání bylo 93,5 % uchazečů dosažitelných (ti, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa). Mezi uchazeči o práci bylo 5,6 % absolventů a mladistvých, 13,2 % osob se zdravotním postižením, 31,2 % uchazečů o zaměstnání mělo nárok

na podporu. Z výše uvedeného grafu jsou zřejmé počty a odvoditelný meziroční nárůst počtu jednotlivých kategorií uchazečů o zaměstnání: dosažitelní uchazeči o 3 287 osob, tj. o 9,8 %, absolventi a mladiství o 370 osob, tj. o 20,1 %, uchazeči o zaměstnání s nárokem na podporu o 847 osob, tj. o 7,4 %, se zdravotním postižením o 102 osob, tj. o 2,0 %.

Graf 2.10 Uchazeči o zaměstnání v Jihomoravském kraji podle věkových skupin (k 31. 12.)

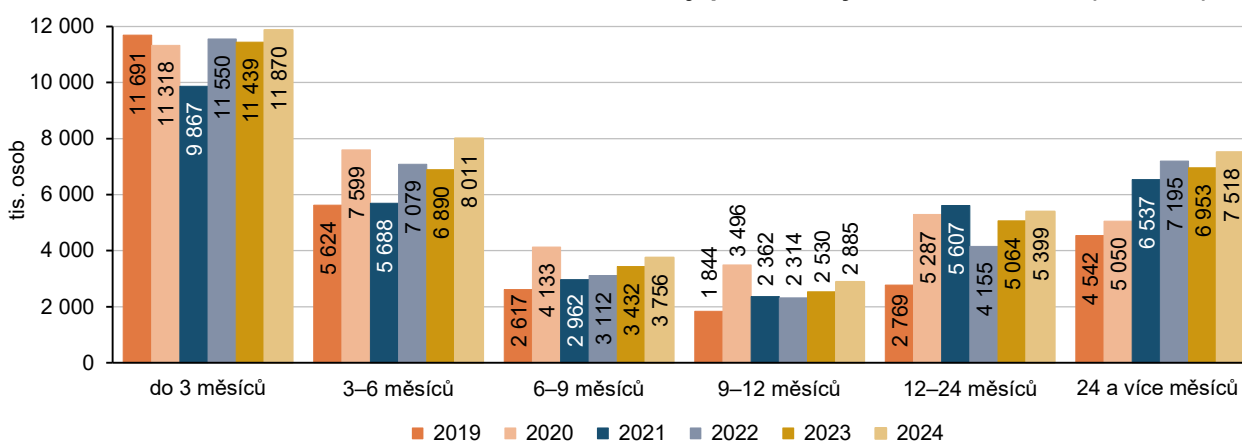

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

V členění podle věku bylo mezi nezaměstnanými nejvíce osob ve věku 55 až 59 let.

Z uvedeného grafu lze vysledovat meziroční navýšení počtu uchazečů o zaměstnání ve všech věkových kategoriích. Největší skupinu uchazečů o zaměstnání v Jihomoravském kraji tvořily osoby ve věku 55 až 59 let s podílem 11,9 % na celku. K největšímu absolutnímu přírůstku v porovnání s koncem roku 2023 došlo u kategorie 60 až 64 let (o 791 osob). Relativní nárůst byl opět nejvýraznější v kategorii 60 až 64 let (23,3 %). Průměrný věk uchazečů na konci roku 2024 činil 42,7 let a oproti roku 2023 se nezměnil.

Graf 2.11 Uchazeči o zaměstnání v Jihomoravském kraji podle délky nezaměstnanosti (k 31. 12.)

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

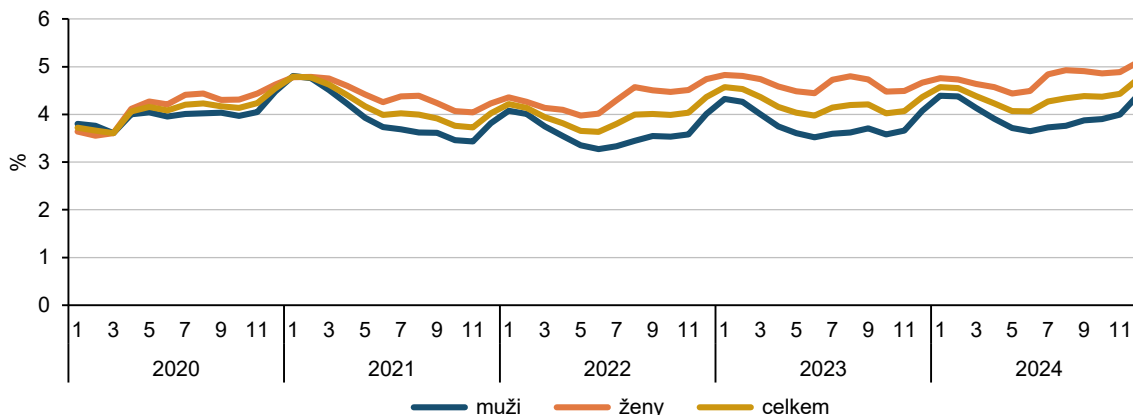
Mezi uchazeči o zaměstnání je nejvíce těch, kteří přišli o práci nejdéle před 3 měsíci.

Z hlediska délky nezaměstnanosti tvořili nejpočetnější skupinu uchazeči s délkou evidence do 3 měsíců (11 870 osob). V porovnání s rokem 2023 jich přibýlo o 431, jejich relativní zastoupení na celkovém počtu uchazečů kleslo na 30,1 %. Počty uchazečů o zaměstnání vzrostly ve všech skupinách. Největší meziroční nárůst byl zaznamenán mezi uchazeči s délkou evidence 3–6 měsíců (o 16,3 %).

Vzrostl podíl dlouhodobě nezaměstnaných.

Dlouhodobá nezaměstnanost je prezentována i jako podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15 až 64 let. V tomto způsobu vyjádření se podíl dlouhodobě nezaměstnaných na počtu obyvatel ve věku 15 až 64 let v kraji zvýšil z 1,56 % na konci roku 2023 na 1,66 % na konci roku 2024. Tento podíl byl mezi kraji 4. nejvyšší a o 0,29 bodu převyšoval průměr Česka.

Graf 2.12 Podíl nezaměstnaných na konci měsíce v Jihomoravském kraji podle pohlaví (%)

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Podíl nezaměstnaných převyšuje republikovou hodnotu a mezi kraji je 4. nejvyšší.

Podíl nezaměstnaných osob³ na obyvatelstvu v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2024 dosáhl 4,74 % a oproti konci roku 2023 se podíl zvýšil o 0,38 procentního bodu. Mezi kraji Česka byl podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu 4. nejvyšší. Při porovnání s republikovým průměrem byl vyšší o 0,64 procentního bodu. Nejvyšší podíl nezaměstnaných byl vykázán v Ústeckém kraji (6,21 %), nejnižší v hl. m. Praze (2,80 %). Míra nezaměstnanosti je zpravidla ovlivněna sezonními pracemi. K nárůstu hodnoty podílu nezaměstnaných mužů i žen zpravidla dochází v zimních měsících, sezónnost prací má větší vliv na nezaměstnanost mužů. Nejnižší hodnoty nezaměstnanosti jsou zaznamenány v letních a podzimních měsících.

Nejvyšší nezaměstnanost v kraji je v okresech Znojmo, Hodonín a Brno-město.

V okresech kraje je nejvyšší nezaměstnanost dlouhodobě v okresech Znojmo, Hodonín a Brno-město. V okrese Znojmo, stejně jako v okrese Hodonín dosáhl podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu celkem 6,25 %, v Brně-městě 5,15 %. Pokud seřadíme 77 okresů Česka podle velikosti podílu nezaměstnaných osob na obyvatelstvu (od nejnižší hodnoty), pak pořadí jihomoravských okresů v žebříčku je následující: okres Brno-venkov, jako okres s nejnižší nezaměstnaností v kraji, se celorepublikově umístil mezi ostatními okresy na 19. místě, zmiňované okresy Brno-město, Hodonín a Znojmo „obsadily“ mezi všemi okresy republiky 63., 69. a 70. místo.

K dispozici bylo 18,1 tis. pracovních míst, v posledním měsíci roku 2024 na 1 volné místo připadlo 2,2 uchazeče.

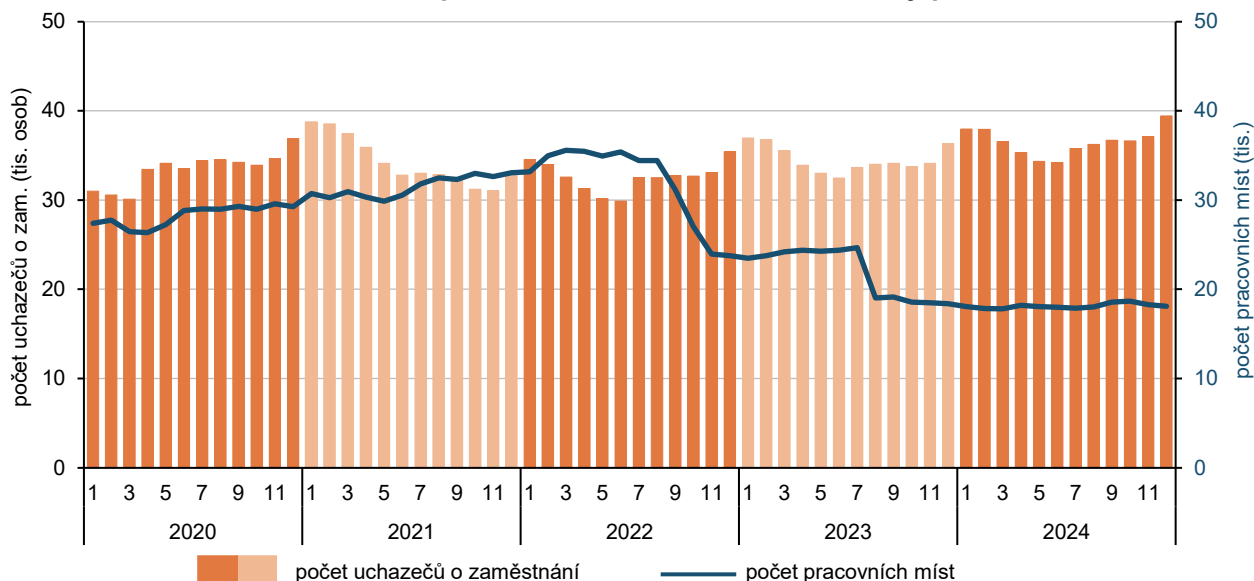
Úřady práce v Jihomoravském kraji nabízely ke konci prosince 2024 celkem 18 100 pracovních míst, což bylo o 273 míst méně než na konci předchozího roku. Počet pracovních míst se snížil a počet uchazečů o zaměstnání se naopak zvýšil z 36 308 na konci roku 2023 na 39 439 uchazečů na konci roku 2024, což vyústilo ve zvýšení počtu uchazečů připadajících na 1 pracovní místo. Ke konci roku 2023 připadli na 1 místo 2,0 uchazeči, ke konci roku 2024 to byli 2,2 uchazeče (5. nejvyšší počet mezi kraji). V jednotlivých měsících za 6 let byl nejnižší počet pracovních míst

³ Podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu je podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

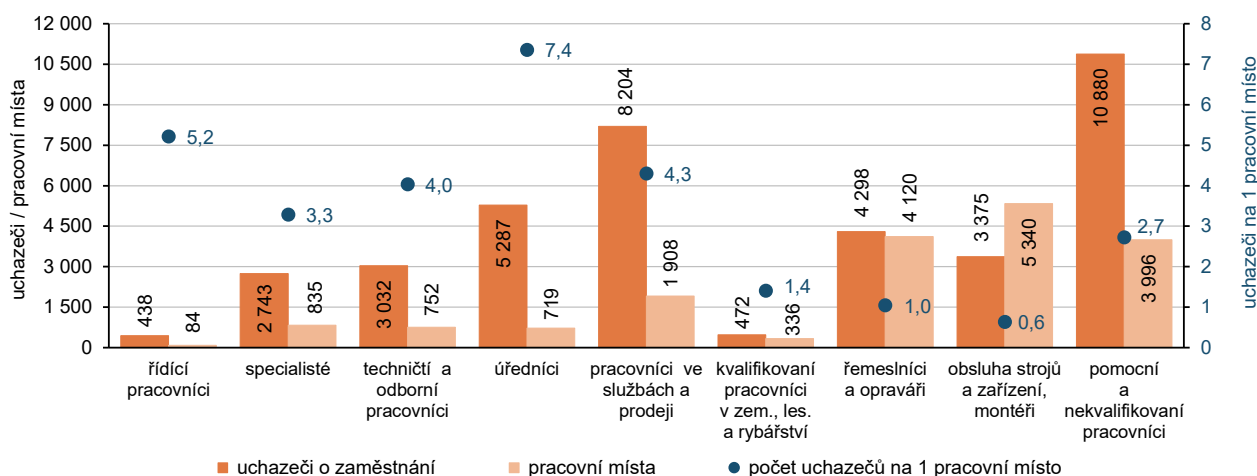
(17 813) vykázán ke konci března 2024 a nejvyšší počet (35 575) byl k dispozici ke konci března 2022. Nejvyšší počet uchazečů na 1 volné místo byl evidován na konci prosince 2024 (2,2) za posledních 6 let.

Graf 2.13 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa v Jihomoravském kraji podle měsíců

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Graf 2.14 Uchazeči o zaměstnání a volná místa podle klasifikace zaměstnání v kraji (k 31. 12. 2024)

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Dobré postavení na trhu práce měly osoby pracující jako obsluha strojů a zařízení, montéři - nabídka míst pro ně byla vyšší než poptávka.

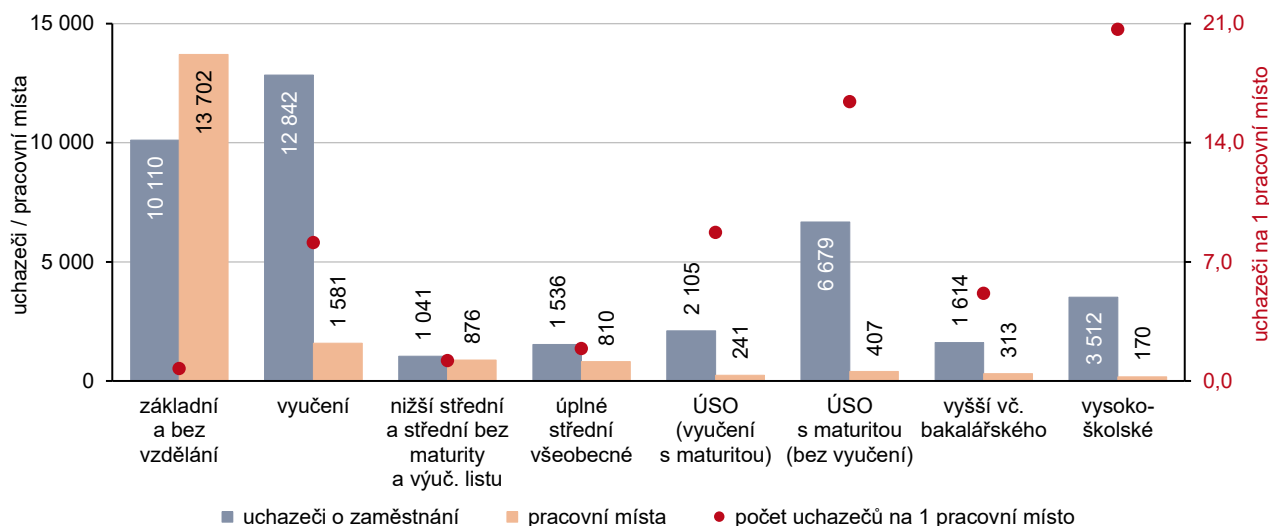
V členění podle klasifikace zaměstnání byl nejvyšší počet uchazečů o zaměstnání v kraji zařazen mezi pomocné a nekvalifikované pracovníky – 10 880 uchazečů (10 252 uchazečů v roce 2023). Počet pracovních míst v této kategorii byl ale až třetí nejvyšší – 3 996 (v předchozím roce 3 548). Nejpriznivější postavení na trhu práce měli pracovníci zařazení jako obsluha strojů a zařízení a montéři (v této kategorii byl nejvyšší počet míst, a to 5 340). U této kategorie byla nabídka míst vyšší než „poptávka“ – na 1 místo zde připadlo 0,6 uchazeče. Naproti tomu na jedno místo úředníka připadlo 7,4 uchazečů a řídícího pracovníka 5,2 uchazečů.

Nejobtížněji hledají práci nezaměstnaní s vysokoškolským vzděláním.

Ze srovnání „nabídky a poptávky“, z pohledu požadavku na vzdělání, je v roce 2024 zřejmá nejobtížnější pozice nezaměstnaných s vysokoškolským vzděláním a úplným středním odborným s maturitou (bez vyučení). Na 1 volné místo v těchto kategoriích připadlo 20,7, resp. 16,4 uchazečů o zaměstnání. V roce 2023 byl také nejvyšší

počet uchazečů na jedno pracovní místo u nezaměstnaných s vysokoškolským vzděláním – 17,3 uchazečů na 1 místo. Naopak nejlépe na tom jsou uchazeči se základním vzděláním a bez vzdělání a s nižším středním a středním bez maturity a výučního listu – na jedno místo v roce 2024 připadlo 0,7, resp. 1,2 uchazečů. V roce 2023 na tom byli nejlépe též uchazeči se základním a bez vzdělání (0,7), následované uchazeči s nižším středním a středním bez maturity a výučního listu (1,1).

Graf 2.15 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa podle vzdělání v kraji (k 31. 12. 2024)

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Příjmy a životní podmínky domácností

Čistý disponibilní důchod domácností se v kraji každoročně zvyšoval.

Hodnota čistého disponibilního důchodu domácností (ČDDD) dosáhla v roce 2023 v Jihomoravském kraji 454,7 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu na jednoho obyvatele představovalo částku 371,8 tis. Kč. Tento makroekonomický ukazatel, vyjádřený v běžných cenách, se každoročně zvyšoval v absolutním vyjádření a s výjimkou roku 2011 i v přepočtu na 1 obyvatele. Meziroční nárůst v roce 2023 činil 35,1 mld. Kč, resp. 24,8 tis. Kč na obyvatele.

Hodnota ČDDD připadající na jednoho obyvatele byla v Jihomoravském kraji 4. nejvyšší.

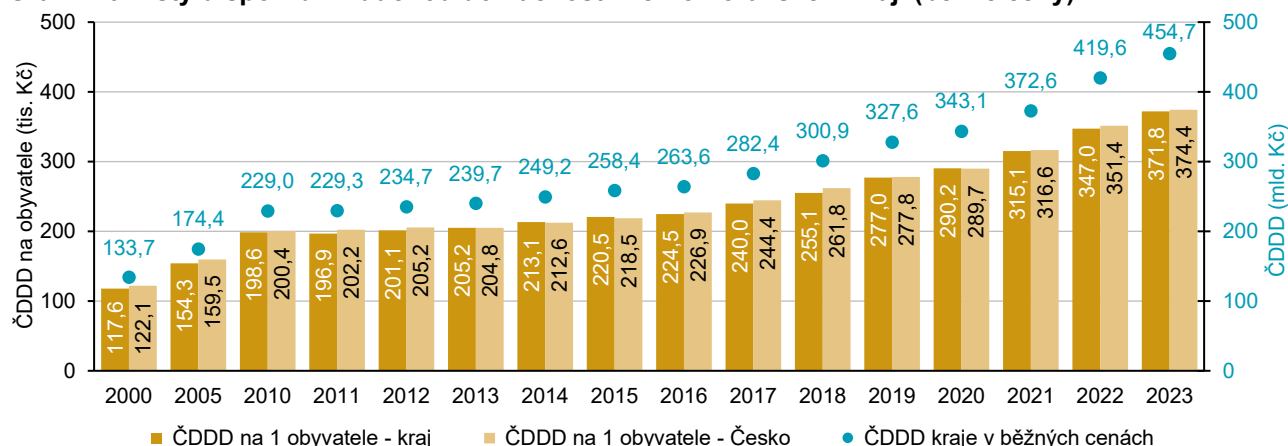
Krajská hodnota ČDDD přepočtená na obyvatele po většinu sledovaného období pod republikovým průměrem. Výjimkou byly roky 2013 až 2015 a rok 2020, kdy byl republikový průměr překročen o 0,2 %. Hodnota ČDDD na obyvatele byla v roce 2023 ve srovnání s ostatními kraji 4. nejvyšší (za Prahou, Středočeským krajem a Krajem Vysočina).

Podíl kraje na republikovém objemu ČDDD činil 11,2 %.

Podíl Jihomoravského kraje na ČDDD Česka byl nejnižší v roce 2008, a to 10,4 %. V letech 2013 až 2016 a 2019 až 2023 byl podíl kraje na republikovém celku nad hranicí 11 %. Hodnota podílu v roce 2023 činila 11,2 % a mezi kraji byla 3. nejvyšší.

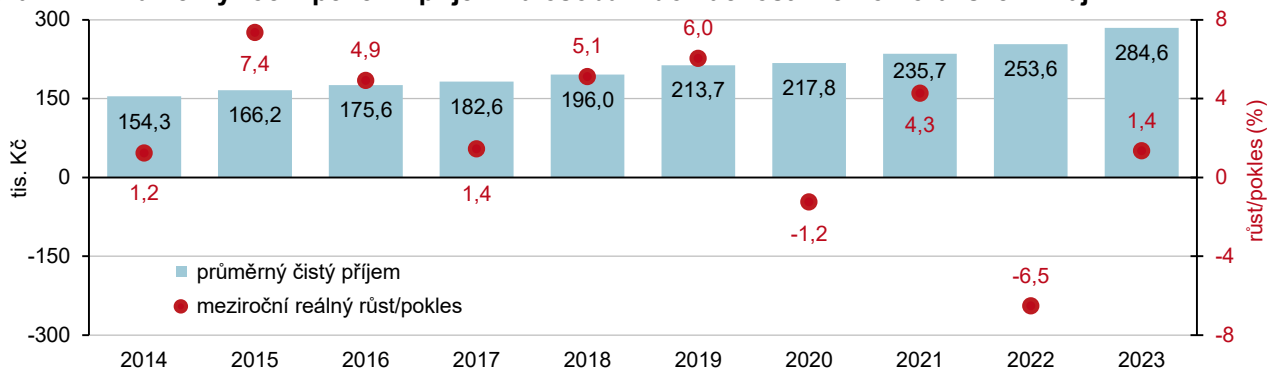
Výběrové šetření Životní podmínky přináší informace o sociální a ekonomické situaci domácností.

Výsledky šetření životních podmínek přinesly údaje týkající se sociální a ekonomické situace domácností. Šetření proběhlo v roce 2024. Cílem bylo zmapovat situaci českých domácností v období dotazování (v roce 2024) a jejich příjmy v roce 2023 – všechna data, která souvisejí s příjmy domácností, odrážejí stav roku 2023.

Graf 2.16 Čistý disponibilní důchod domácností v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Výše průměrných čistých ročních příjmů na osobu je v Jihomoravském kraji 2. nejvyšší.

Průměrný čistý roční příjem domácnosti v Jihomoravském kraji meziročně vzrostl z 253,6 tis. Kč na osobu v roce 2022 na 284,6 tis. Kč v roce 2023. Průměrný čistý měsíční příjem na osobu se zvýšil z 21 137 Kč na 23 716 Kč, tedy o 2 579 Kč. Reálné čisté příjmy se vlivem inflace zvýšily o pouhých 1,4 % (pro určení reálného růstu je použitý index spotřebitelských cen daného roku za celé Česko). V žebříčku 14 krajů Česka byl Jihomoravský kraj vyšší průměrných čistých ročních příjmů na osobu druhý nejvyšší a byl o 5 917 Kč vyšší než republikový průměr. Nejvyšší roční čisté příjmy byly v hl. m. Praze (350,0 tis. Kč ročně na osobu), naopak nejnižší částka byla zjištěna v Olomouckém kraji (252,1 tis. Kč na osobu).

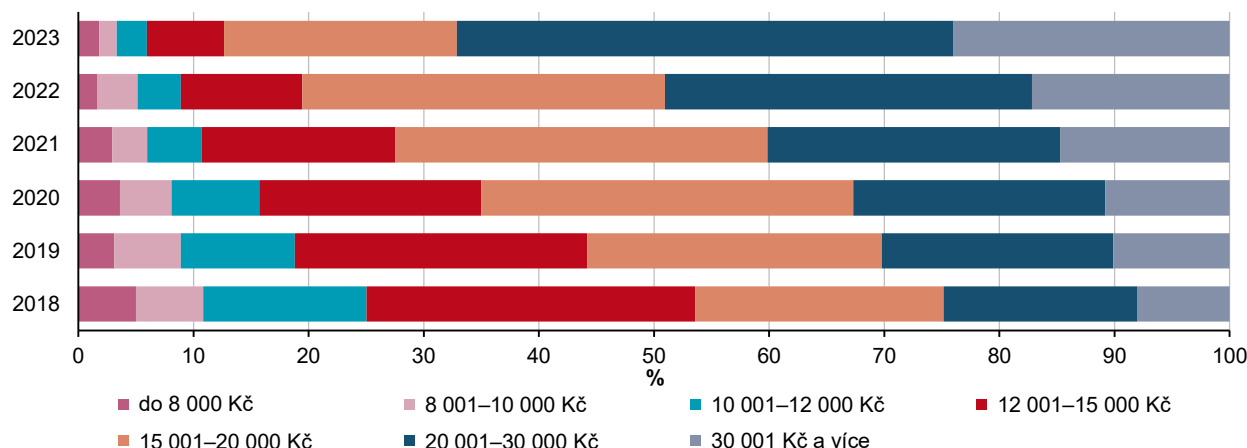
Graf 2.17 Průměrný roční peněžní příjem na osobu v domácnosti v Jihomoravském kraji

Zdroj: Výběrové šetření Životní podmínky

Nejvíce domácností mělo čistý měsíční příjem na osobu mezi 20 a 30 tis. Kč.

Nejvíce jihomoravských domácností mělo podle výsledků šetření čistý měsíční příjem v rozmezí 20 až 30 tis. Kč na osobu (43,2 % domácností), s příjmem 30 a více tis. Kč na osobu hospodařilo 24,0 % domácností. Následovalo příjmové rozmezí 15 až 20 tis. Kč na osobu (20,2 % domácností). Nejnižší příjmovou hranici do 8 tis. Kč měsíčně na osobu uvedlo 1,8 % domácností, proti předchozímu roku se uvedený podíl nepatrně zvýšil, a to o 0,1 procentního bodu. V kraji bylo 1,5 % domácností, v nichž se čistý měsíční příjem na osobu pohyboval v rozmezí 8 až 10 tis. Kč, a 2,6 % domácností, v nichž byl měsíční příjem na osobu mezi 10 a 12 tis. Kč. Oproti roku 2022 nejvýrazněji vzrostl podíl domácností s příjmem 20 až 30 tis. Kč na osobu, a to o 11,3 procentního bodu.

Graf 2.18 Rozdělení domácností v Jihomoravském kraji podle čistého měsíčního příjmu na osobu

Zdroj: Výběrové šetření Životní podmínky

Téměř 10 % jihomoravských domácností vycházelo se svými příjmy s obtížemi.

Součástí výsledků šetření je i srovnání subjektivních názorů domácností na hospodaření s rozpočtem (spojeno s dobou dotazování, tj. rokem 2024). V roce 2024 vycházelo se svými příjmy s velkými obtížemi nebo s obtížemi 9,8 % jihomoravských domácností, to je o 0,2 % méně než v roce 2023. V součtu 67,1 % domácností v kraji s příjmem vycházelo snadno, docela či velmi snadno. Podíl těchto domácností ve srovnání s rokem 2023 vzrostl o 2,9 procentního bodu.

Téměř pětina domácností si nemůže dovolit zaplatit neočekávaný výdaj 15 600 Kč.

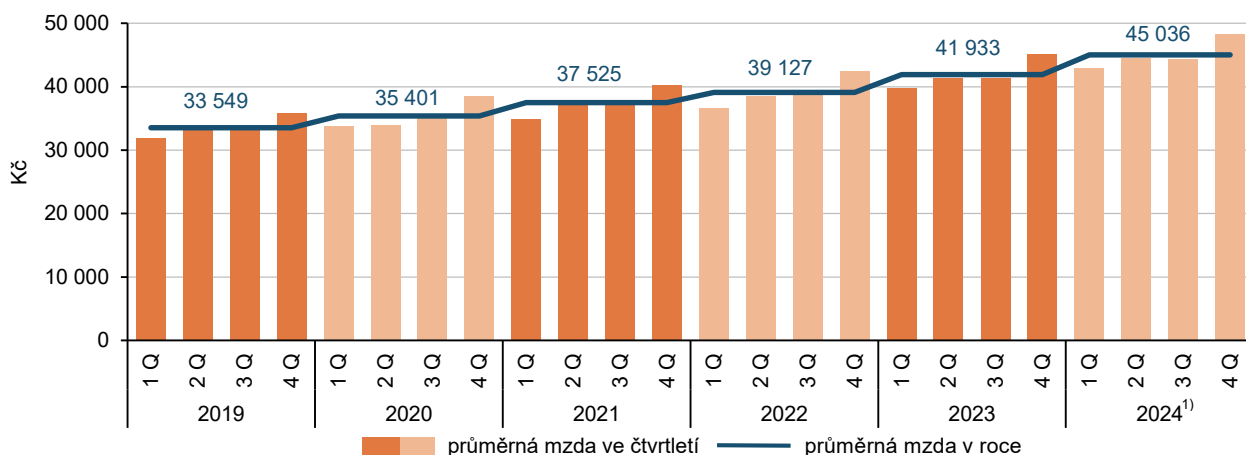
Téměř pětina (19,7 %) jihomoravských domácností činí problém zaplatit neočekávaný výdaj ve výši 15 600 Kč. Zaplatit týdenní dovolenou mimo domov pro všechny členy domácnosti si nemohlo dovolit 18,3 % domácností (oproti předchozímu roku se jedná o mírný pokles o 1,7 %). O 1,0 procentního bodu (na 5,2 %) klesl podíl domácností, které nemohou dostatečně vytápět byt. Podíl domácností, které si nemohly dovolit jíst obden maso, vzrostl meziročně o 0,5 procentního bodu a činil 7,2 %.

Mzdy

Mzdy jsou zjišťovány podle skutečného místa pracoviště.

Průměrná mzda je zjišťována tzv. pracovištní metodou, územní třídění je provedeno podle místa skutečného pracoviště zaměstnanců. Průměrná hrubá měsíční mzda je podíl mzdových prostředků (vč. příplatků za přesčas, odměn, náhrad mzdy atd.) připadající na jednoho zaměstnance za měsíc. Nevypovídá tedy o výplatě jednoho konkrétního zaměstnance.

Graf 2.19 Průměrná měsíční mzda v Jihomoravském kraji

¹⁾ v roce 2024 předběžné výsledky

Průměrná mzda byla mezi kraji 3. nejvyšší, ale svou výší zaostávala za republikovým průměrem.

Průměrná nominální mzda dosáhla v Jihomoravském kraji za 12 měsíců roku 2024 výše 45 036 Kč a proti předchozímu roku vzrostla o 3 103 Kč (tj. 7,4 %). Ve srovnání s ostatními kraji byly mzdy v Jihomoravském kraji 3. nejvyšší (po Praze a Středočeském kraji). Ve srovnání s republikovým průměrem mzda zaostávala o 863 Kč. Meziroční nárůst mezd v Jihomoravském kraji kopíroval trend Česka. Spotřebitelské ceny se v roce 2024 zvýšily o 2,4 % (republikový index spotřebitelských cen), reálná mzda tak v kraji proti roku 2023 vzrostla o 4,9 %.

Nejvyšší mzdy jsou v odvětví informačních technologií.

V členění podle odvětví je k dispozici pouze předběžná průměrná mzda za rok 2023. Nejvyšší mzdy podle těchto výsledků byly v kraji vypláceny v odvětví informačních a komunikačních technologií (71,8 tis. Kč) a ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (58,8 tis. Kč). Naopak nejnižší mzdy byly v odvětví ubytování, stravování a pohostinství, kde částka průměrné mzdy činila jen 23,1 tis. Kč.

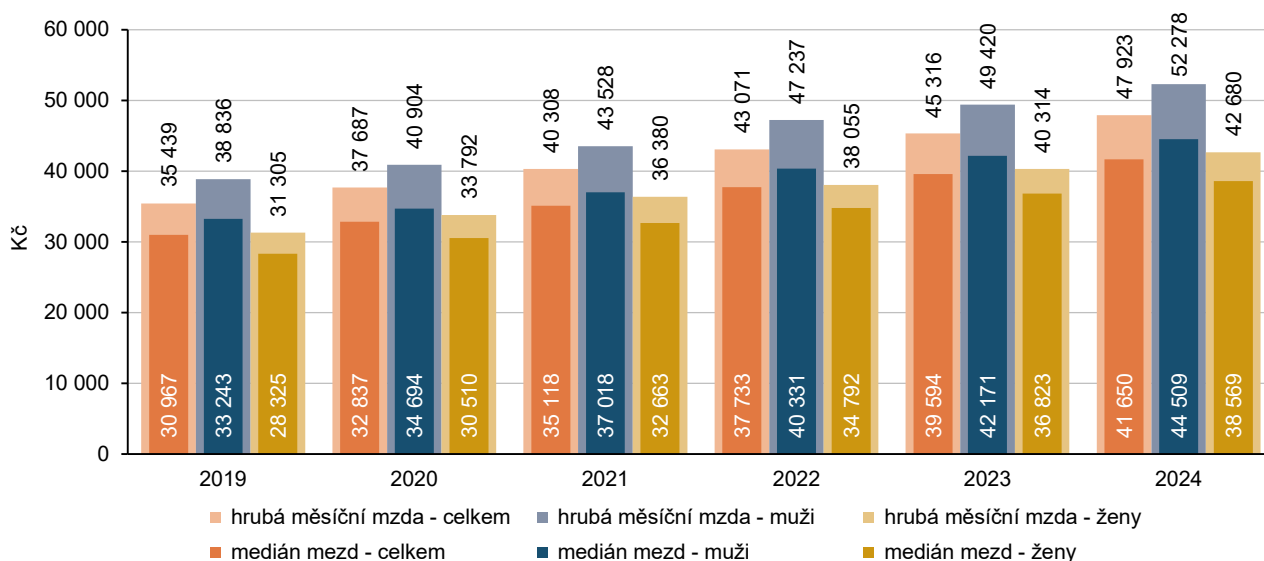
Strukturální šetření o mzdách se liší od ostatních mzdových zjišťování.

Český statistický úřad ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí publikuje výsledky strukturální statistiky mezd zaměstnanců. Toto výběrové šetření se odlišuje od ostatních mzdových zjišťování, protože jsou přímo sledovány mzdy jednotlivých zaměstnanců a nikoli celkové objemy mzdových prostředků na úrovni podniků či organizací. To je jedním z důvodů, proč se průměrná mzda z různých mzdových zjišťování od sebe liší. Od roku 2011 byli do šetření zahrnuti i zaměstnanci pracující v podnicích s méně než 10 zaměstnanci a také zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů-fyzických osob.

Rozdíl mezi průměrnou mzdou mužů a žen činí přes 9,6 tis. Kč.

Průměrná hrubá měsíční mzda v Jihomoravském kraji v roce 2024 dosáhla podle výsledků strukturálního šetření částky 47 923 Kč (52 278 Kč u mužů a 42 680 Kč u žen), ve srovnání s ostatními kraji byla 3. nejvyšší. Oproti roku 2023 se průměrná měsíční mzda zvýšila o 2 607 Kč (o 2 858 Kč u mužů a o 2 366 Kč u žen). Mzdy mužů v kraji jsou dlouhodobě vyšší než mzdy žen, rozdíl mezi nimi se meziročně nepatrně zvýšil (v roce 2024 byla průměrná mzda žen v Jihomoravském kraji nižší o 9 598 Kč, v roce 2023 byl rozdíl 9 106 Kč).

Graf 2.20 Průměrná měsíční mzda a medián mezd v Jihomoravském kraji

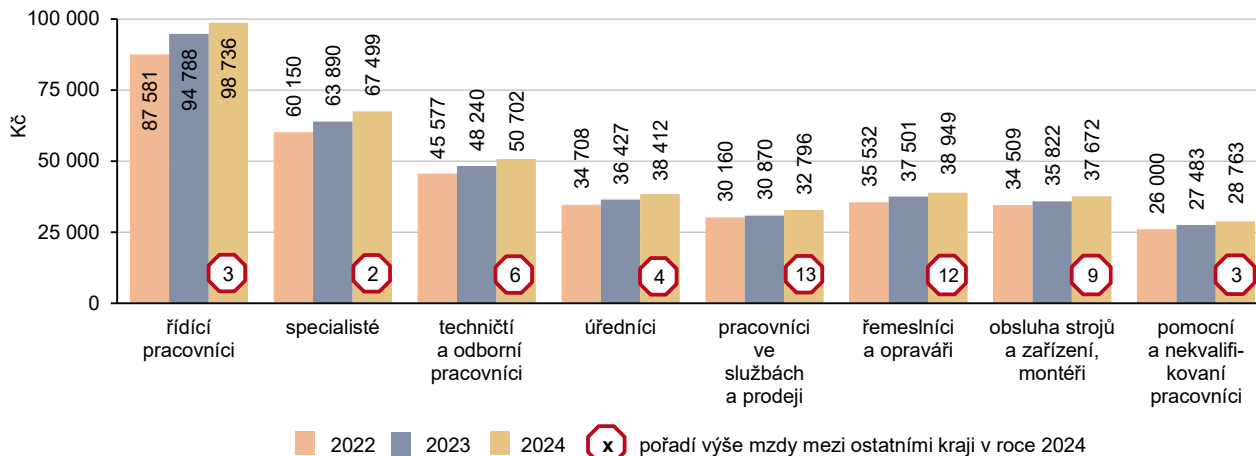

Rozdíl mezi průměrnou hrubou mzdou a mediánem mzdy činil 6,3 tis. Kč.

Výsledkem strukturálních šetření mezd není jen průměrná mzda, na kterou zpravidla nedosáhnou dvě třetiny zaměstnanců, ale také medián mzdy. Ukazuje mzdu

zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení (právě stejný počet mezd je vyšších i nižších než medián) a vypovídá tak mnohem lépe o skutečné mzdové úrovni. Medián mzdy v Jihomoravském kraji v roce 2024 dosáhl částky 41 650 Kč (44 509 Kč u mužů a 38 569 Kč u žen). Rozdíl výše průměrné mzdy a mediánu mezd činil 6 273 Kč. Medián mzdy v Jihomoravském kraji byl mezi kraji 4. nejvyšší.

Graf 2.21 Průměrná hrubá měsíční mzda podle tříd CZ-ISCO v Jihomoravském kraji

V mezikrajském srovnání výše mezd si nejlépe stojí mzdy specialistů.

Výstupy z šetření mezd podle zaměstnání vychází z klasifikace zaměstnání ČSÚ (CZ-ISCO), vypracované na podkladě mezinárodního standardu. Vývoj mezd v Jihomoravském kraji a pořadí výše mezd mezi ostatními kraji je znázorněno v grafu. V pomyslném krajském žebříčku jsou nejlépe umístěni specialisté (vysoce kvalifikovaní nemanuální pracovníci). Naopak k těm horším výsledkům v mezikrajském srovnání patří 13. místo u výše mezd pracovníků ve službách a prodeji. Mzdy řemeslníků a opravářů byly třetí nejvyšší.

Nejvyšší mzdy v kraji pobírají manažeři, nejnižší pomocní a nekvalifikovaní pracovníci.

Nejvyšší mzdy v Jihomoravském kraji byly u řídících pracovníků v manažerských pozicích (98 736 Kč), právě u nich byl zaznamenán také nejvyšší meziroční nárůst v absolutním vyjádření (o 3 948 Kč). V relativním vyjádření nejvíce vzrostly mzdy pracovníkům ve službách a prodeji (o 6,2 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci pobírali v roce 2024 nejnižší mzdu v kraji, která činila 28 763 Kč, a zároveň u této skupiny došlo k nejnižšímu růstu průměrné mzdy v absolutním vyjádření (o 1 280 Kč). Nejnižší růst průměrné mzdy v relativním vyjádření byl zaznamenán u řemeslníků a opravářů (o 3,9 %).

Úplné náklady práce

Roční náklady na zaměstnance v roce 2023 v kraji přesáhly částku 680 tis. Kč, mezi kraji byly 3. nejvyšší.

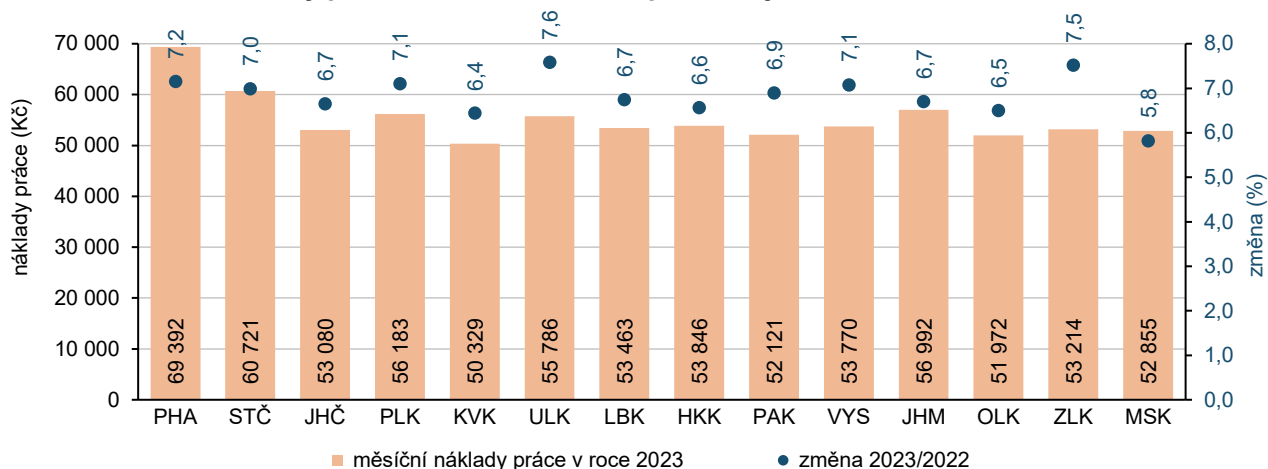
Do úplných nákladů práce jsou zařazeny mzdy a platy, náhrady mezd, sociální požitky, sociální náklady a výdaje, personální náklady, daně a dotace související se zaměstnáváním lidí. Podle definitivních údajů za rok 2023 dosáhly tyto náklady v Jihomoravském kraji ročně výše 683 908 Kč, měsíčně 56 992 Kč a hodinové náklady činily 404 Kč. Roční náklady práce za Česko představovaly 713 414 Kč, měsíční 59 451 Kč a hodinové pak 425 Kč. V mezikrajském srovnání byly měsíční náklady nejvyšší v Praze, a to 69 392 Kč (o 12 400 Kč vyšší než v Jihomoravském kraji), nejnižší v kraji Karlovarském (50 329 Kč). Údaj za Jihomoravský kraj byl v žebříčku krajů 3. nejvyšší.

Rozdíly v nákladech práce mezi jednotlivými kraji jsou dány rozdíly v odvětvové struktuře hospodářství.

Rozdíly v nákladech práce mezi jednotlivými kraji v Česku jsou dány zejména rozdíly v odvětvové struktuře jednotlivých oblastí republiky. V Praze, ale i ve Středočeském kraji, sídlí podniky s vyšší úrovní mezd a platů, zejména v odvětvích finančního

zprostředkování, veřejné správy a obrany. Často zde sídlí zahraniční firmy a podniky s mezinárodní účastí, které vykazují nejen vyšší mzdy, ale poskytují zaměstnancům i různé nadstandardní programy sociálního a důchodového pojištění.

Graf 2.22 Měsíční náklady práce v roce 2022 a 2023 podle krajů

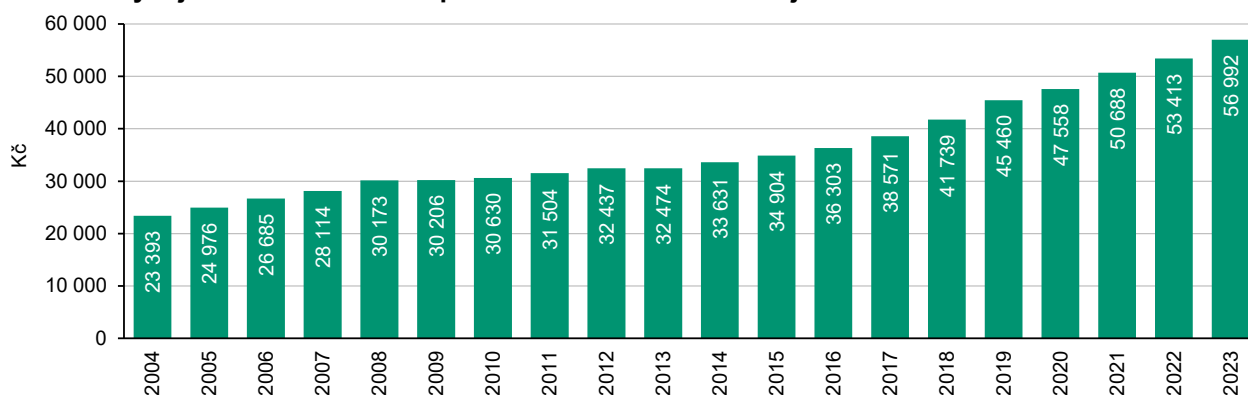
Čtvrtinu úplných nákladů práce tvořily platby zákonného pojištění.

Z jednotlivých složek ÚNP v kraji v roce 2023 činily mzdy za vykonanou práci 36 637 Kč, na náhrady mzdy připadlo 4 634 Kč. Přímé náklady na jednoho zaměstnance tak dosáhly výše 41 271 Kč měsíčně (72,4 % celku). Čtvrtina celkových nákladů práce připadla na platby zákonného pojištění (14 130 Kč), sociální požitky činily 552 Kč a personální náklady 418 Kč měsíčně na zaměstnance.

Náklady práce se postupně zvyšují.

Měsíční náklady práce v kraji v roce 2023 dosáhly 2,4násobku částky roku 2004, i když oproti roku 2022 se zvýšily jen o 6,7 %. V letech 2022 a 2021 byl zaznamenán nárůst o 5,4, resp. o 6,6 % (při hodnocení dlouhodobého vývoje ÚNP je ale třeba brát zřetel na změny ve způsobu výběru jednotek; vykazujícími jednotkami byly ekonomické subjekty podnikatelské sféry zapsané do obchodního rejstříku, od roku 2009 jsou zahrnuty i údaje za fyzické osoby nezapsané do obchodního rejstříku bez ohledu na počet zaměstnanců). K růstu nákladů práce v roce 2023 došlo ve všech krajích, nejvyšší relativní nárůst byl zaznamenán v Ústeckém kraji (o 7,6 %), naopak nejnižší v Moravskoslezském kraji (o 5,8 %). Jihomoravský nárůst o 6,7 % byl mezi kraji 6. nejvyšší.

Graf 2.23 Vývoj měsíčních nákladů práce v Jihomoravském kraji

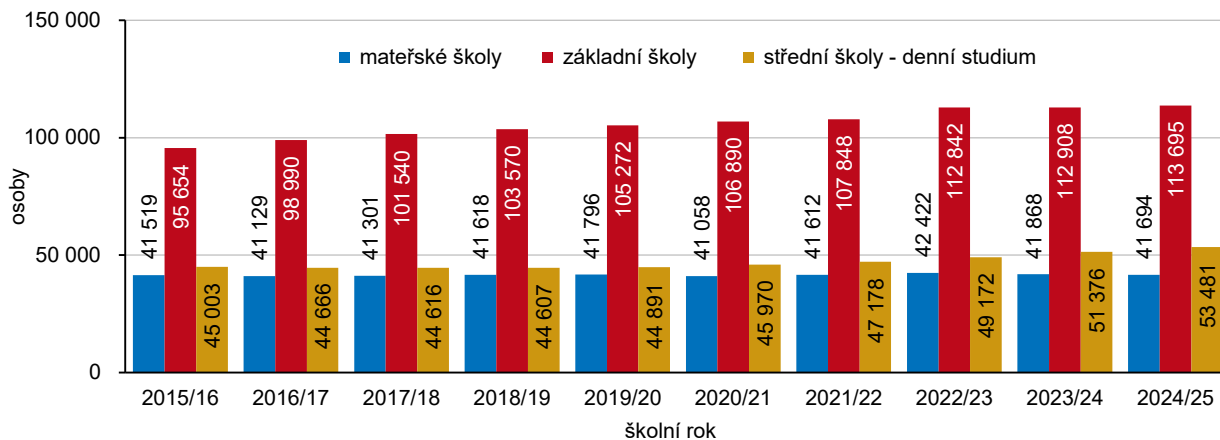
Vzdělávání

Již 11 let je v mateřských školách více než 41 tisíc dětí.

Situace ve školství je „opožděným“ obrazem demografického vývoje. V minulých 10 letech (resp. školních letech) se postupně zvyšovaly nároky na kapacity

mateřských škol. V roce 2014 byla překročena hranice 41 tis. dětí a maxima bylo dosaženo v roce 2022 (42,4 tis. dětí) a následně dochází k mírnému poklesu. V roce 2024 činil počet dětí v mateřských školách 41 694, což je o 174 méně než v předchozím období.

Graf 2.24 Žáci mateřských, základních a středních škol v Jihomoravském kraji

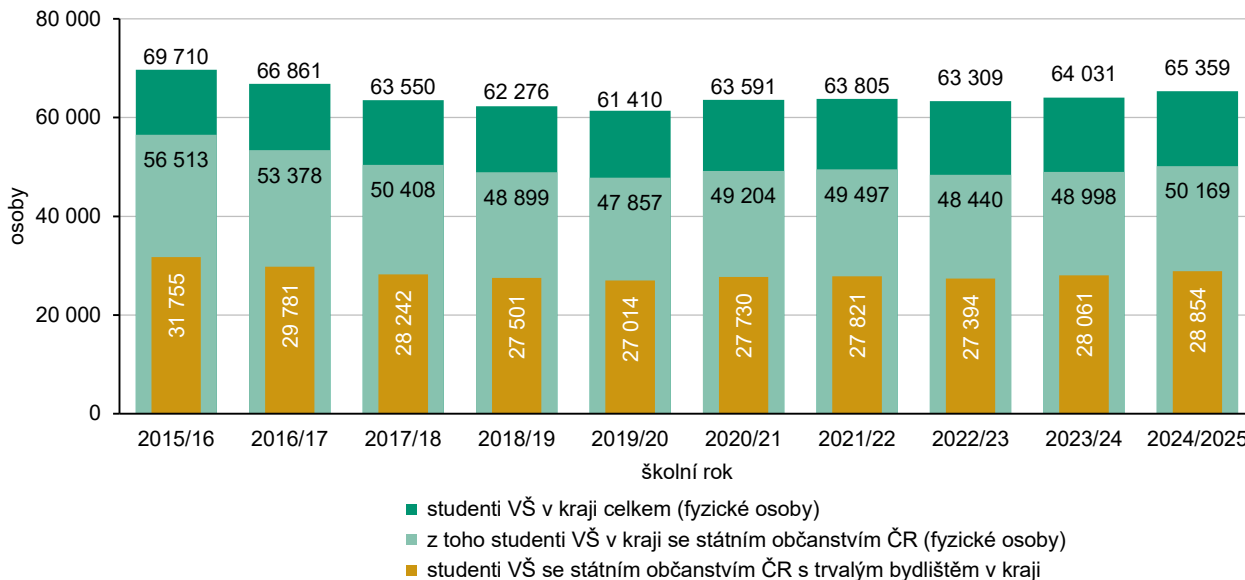

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Počet žáků základních škol se s odstupem 10 let zvýšil o 18 tisíc.

Základní školy se až do roku 2010 potýkaly s poklesem počtu žáků (snížení na 85,0 tis. žáků), následující roky byly roky zvyšování počtu až na 113,7 tis. ve školním roce 2024/25. Meziročně počet žáků základních škol vzrostl o 787 a proti stavu před 10 lety byl vyšší o 18,0 tis.

Graf 2.25 Studenti vysokých škol v Jihomoravském kraji

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Počet žáků středních škol se v posledních letech zvyšuje.

Jestliže se počet dětí ve školkách a počet žáků základních škol během 10 let zvýšil, pak situace na středních školách byla opačná – v poslední dekádě se počet žáků denního studia až do roku 2018/19 snižoval. Nástup slabých populačních ročníků do středních škol způsobil, že z výchozího stavu 47,6 tis. žáků v roce 2013 se jejich počet postupně snížil až na 44,6 tis. v roce 2018. V posledních 6 letech se počet žáků začal zvyšovat a v roce 2024 bylo na středních školách již 53,5 tis. žáků.

Počet studentů v kraji
meziročně mírně vzrostl.

Obdobný vývoj jako ve středních školách probíhal i ve vysokém školství. V Jihomoravském kraji ještě v roce 2015 studovalo na vysokých školách přes 69,7 tis. studentů. V kraji mělo v roce 2015 trvalé bydliště 31,8 tis. studentů vysokých škol. O 5 let později, resp. ve školním roce 2020/2021, se počet studentů vysokých škol v kraji snížil o 6,1 tis. na 63,6 tis. Zároveň o 4,0 tis. poklesl i počet vysokoškoláků s bydlištěm v kraji. V roce 2024 zaznamenáváme celkový meziroční nárůst počtu studentů o 1,3 tis., kterých tak bylo 65,4 tis.

Zdraví

V kraji je téměř
6,7 tis. lékařů.

Údaje o zdravotnických zařízeních a počtech lékařů za rok 2024 nejsou dosud k dispozici, proto jsou uvedena stručná fakta roku předešlého. Ve zdravotnických zařízeních (státní i nestátní) v Jihomoravském kraji v roce 2023 působilo 6 651 lékařů (počet přepočtený na plně zaměstnané). Od roku 2014 se počet lékařů v kraji každoročně zvyšoval až do roku 2021. V roce 2022 jejich počet mírně poklesl a v následujícím období došlo k opětovnému nárůstu počtu lékařů.

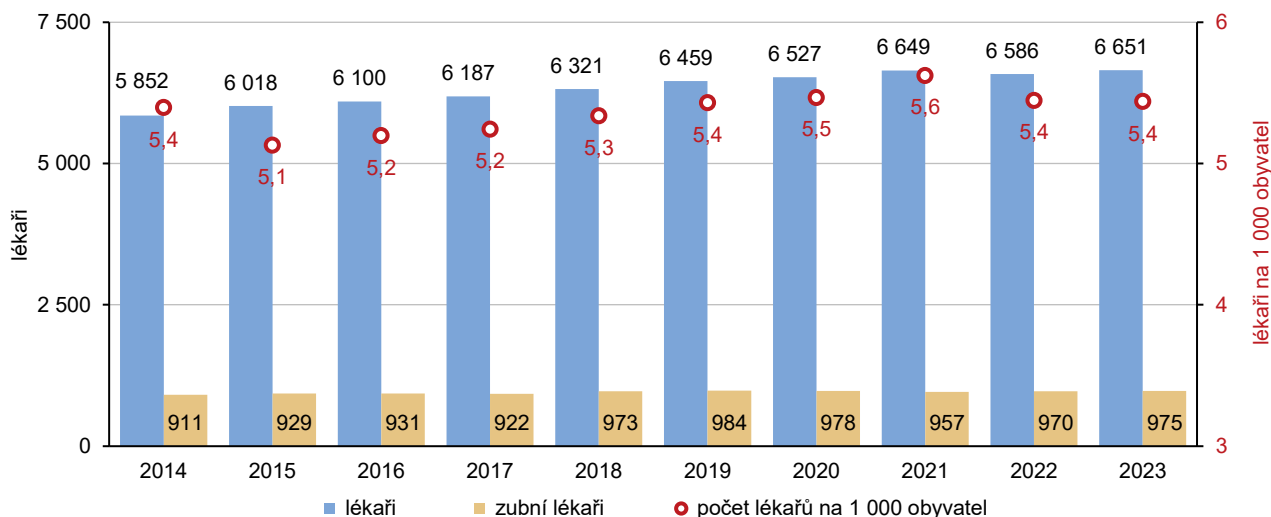
Počet lékařů v přepočtu na
tisíc obyvatel je mezi kraji
druhý nejvyšší.

Relativní ukazatel, počet lékařů na 1 000 obyvatel, se meziročně nezměnil a opět dosáhl hodnoty 5,4. Mezi kraji i nadále zůstal 2. nejvyšší po hl. m. Praze a přesahuje republikovou hodnotu, která činí 4,8.

Kraj je počtem zubních
lékařů na 1000 obyvatel na
druhém místě.

Zubní péči v kraji, ve státních i nestátních zařízeních zajišťovalo ve sledovaném období 975 zubních lékařů (počet přepočtený na plně zaměstnané), což je o 5 zubních lékařů více než v roce 2022. Stále však nedosahuje maxima, což bylo 984 zubních lékařů v kraji v roce 2019. Mezi kraji je počtem zubních lékařů na 2. místě za hl. m. Prahou. Počet zubních lékařů v přepočtu na 1 000 obyvatel byl v roce 2023 mezi kraji na druhém místě společně s Olomouckým krajem a dosáhl hodnoty 0,8, která se od roku 2012 drží dlouhodobě na stejné úrovni.

Graf 2.26 Lékaři v Jihomoravském kraji (přepočtené osoby)

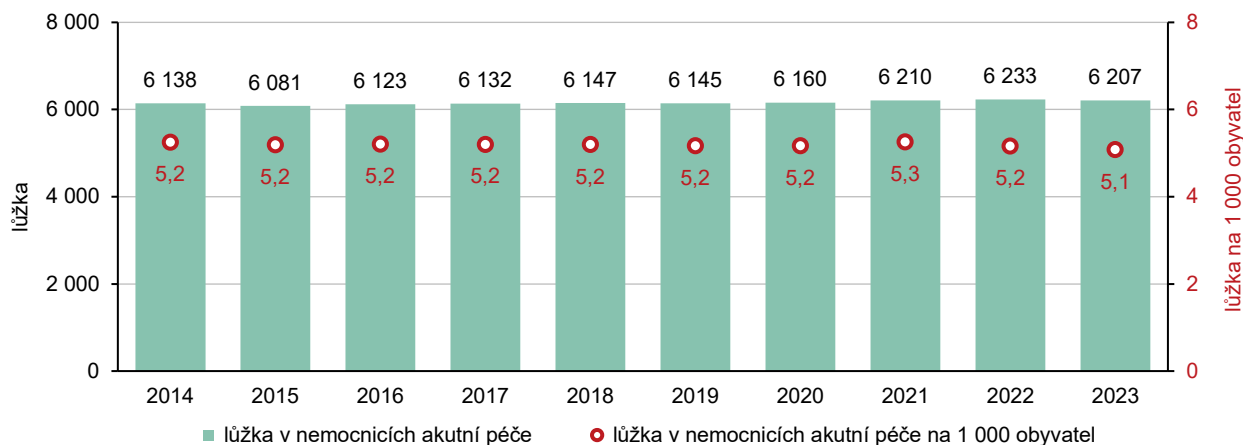
Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

Snížil se počet lůžek
v nemocnicích akutní péče,
pacient zde strávil
v průměru 5,8 dní.

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2023 v provozu 20 nemocnic akutní péče, v nichž bylo k dispozici 6 207 lůžek, což je o 26 méně než v předchozím roce. Z hodnot uvedených v grafu je patrné, že počet lůžek akutní péče se dlouhodobě nijak výrazně nemění. Na 1 000 obyvatel bylo k dispozici 5,1 lůžek, což je po hl. městě Praze druhá nejvyšší hodnota. V roce 2023 bylo v nemocnicích akutní péče v kraji registrováno

224,4 tis. hospitalizací (meziročně o 4,2 tis. více), průměrná ošetrovací doba v délce 5,8 dne se meziročně o 0,1 dne zkrátila.

Graf 2.27 Lůžka v nemocnicích akutní péče v Jihomoravském kraji

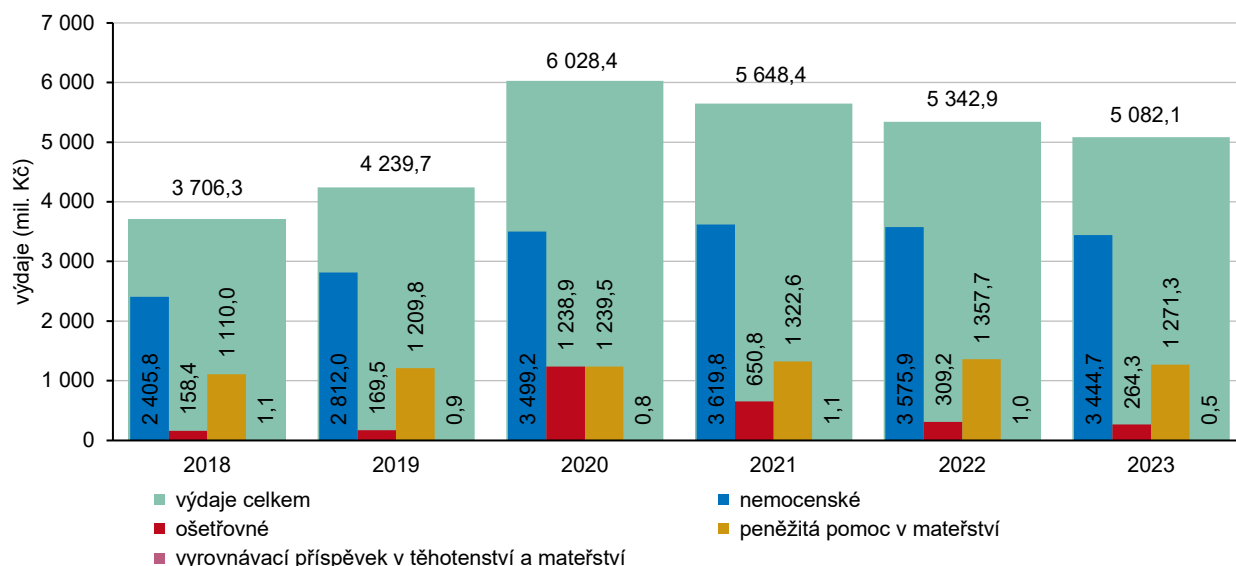
Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

Nemocenské pojištění

Dávky nemocenského pojištění dosáhly v průměru 4 155 Kč na jednoho obyvatele kraje.

V roce 2023 byla v Jihomoravském kraji v těchto dávkách vyplacena částka 5,08 mld. Kč, což bylo o 0,84 mld. Kč (o 19,9 %) více než v „předcovidovém“ roce 2019. Meziročně však došlo ke snížení o 0,26 mld. Kč, tj. o 4,9 %. Na jednoho obyvatele kraje připadla částka 4 155 Kč. Celková výše vyplacených dávek byla mezi kraji 3. nejvyšší (po Praze a Moravskoslezském kraji), přepočtená částka byla 4. nejvyšší (po Praze, Moravskoslezském a Zlínském kraji). Největší díl z dávek nemocenského pojištění připadá na nemocenské (67,8 %), peněžitá podpora v mateřství představovala 25,0 % celkových výdajů na tyto dávky, ošetrovné se podílelo 5,2 %.

Graf 2.28 Výdaje na dávky nemocenského pojištění v Jihomoravském kraji

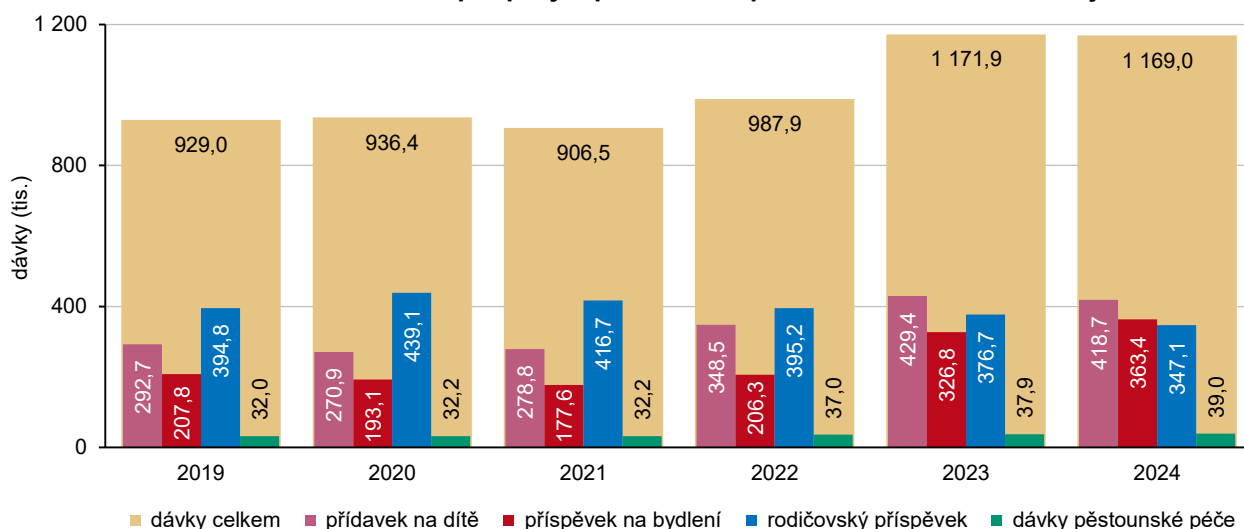

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Státní sociální podpora

1,2 mil. vyplacených dávek
státní sociální podpory
a pěstounské péče
představovalo částku
6,7 mld. Kč.

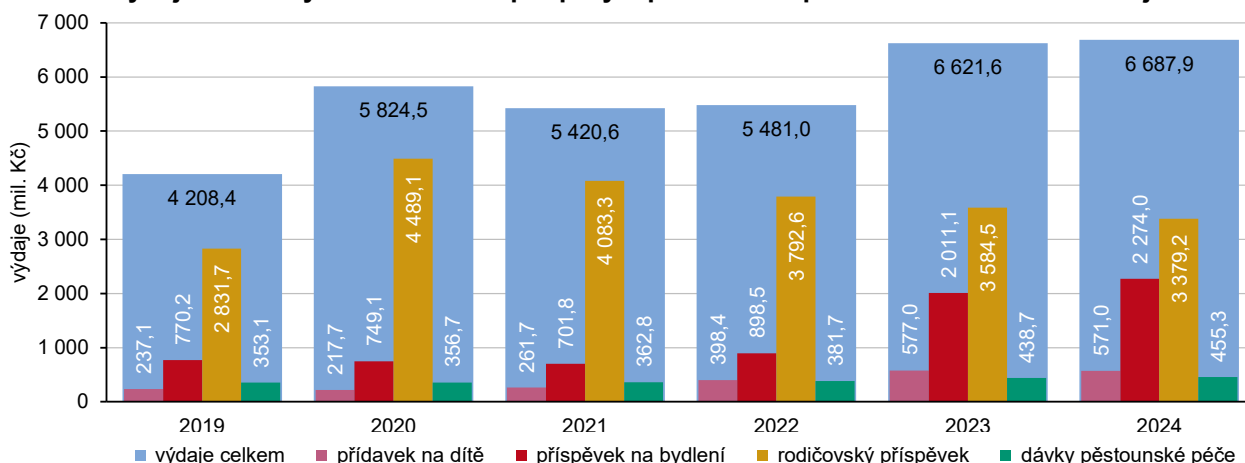
Mezi dávky státní sociální podpory se řadí přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, porodné a pohřebné. K dávkám pěstounské péče mj. patří příspěvek na úhradu potřeb dítěte a odměna pěstouna. V roce 2024 bylo v Jihomoravském kraji v sociálních programech vyplaceno 1,2 mil. dávek (1,1 mil. dávek státní sociální podpory a 39,0 tis. dávek pěstounské péče). Celková výše dávek dosáhla částky 6,7 mld. Kč (6,2 mld. Kč v dávkách státní sociální podpory a 455,3 mil. Kč v dávkách pěstounské péče). Na jednoho obyvatele v kraji tak v průměru připadla částka 5 456 Kč. Počet vyplacených dávek byl mezi kraji 2. nejvyšší (po Moravskoslezském kraji), výše vyplacených dávek byla mezi kraji 4. nejvyšší, přepočtená částka na jednoho obyvatele byla pátá nejvyšší.

Graf 2.29 Počet dávek státní sociální podpory a pěstounské péče v Jihomoravském kraji

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Celkový počet vyplacených dávek SSP včetně dávek pěstounské péče, meziročně klesl o 0,2 %, vyplacená částka však byla o 66,3 mil. Kč vyšší.

V počtu vyplacených dávek státní sociální podpory (SSP) tvořil do roku 2017 největší část přídavek na dítě, v letech 2018 až 2022 to již byl rodičovský příspěvek. V roce 2023 tvořil opět největší podíl (37,9 %) přídavek na dítě, který v roce 2024 mírně poklesl na 37,1 %. Nejvyšší částka z vyplacených dávek SSP v celém období let 2018 až 2024 připadla na rodičovský příspěvek v roce 2020 (82,1 %). V roce 2024 proti předešlému roku klesl počet vyplacených dávek SSP o 2,8 tis., tj. o 0,2 %. Vyplacená částka dávek SSP naopak vzrostla o 66,3 mil. Kč, tj. o 1,0 %. Za meziročními změnami je především změna u počtu a objemu příspěvků na bydlení. K nárůstu výdajů na příspěvek na bydlení došlo v souvislosti s legislativní úpravou této dávky v letech 2022 a 2023, kdy na dávku poté dosáhlo více osob. Počet dávek meziročně vzrostl o 36,6 tis. (o 11,2 %). Vyplacená částka byla vyšší o 262,9 mil. Kč, tj. o 13,1 %. Ve srovnání s rokem 2019 vzrostl počet příspěvků na bydlení téměř o tři čtvrtiny a jejich objem dosáhl necelého trojnásobku.

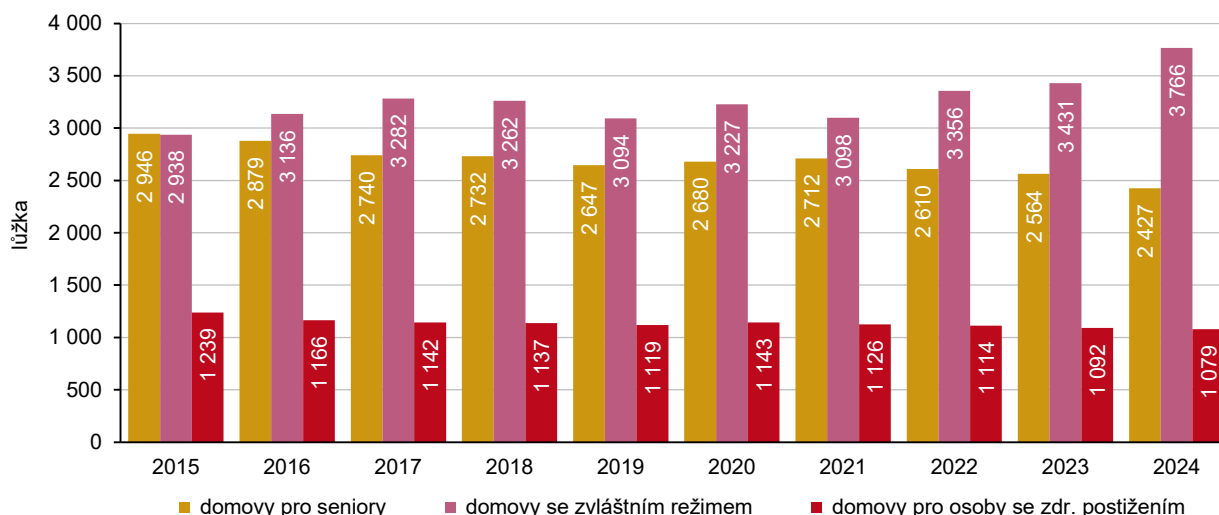
Graf 2.30 Výdaje na dávky státní sociální podpory a pěstounské péče v Jihomoravském kraji

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Sociální služby, příspěvek na péči, držitelé průkazů osob se zdravotním postižením

Příspěvek na péči lze použít k úhradě profesionální sociální služby i k zajištění péče v rodině.

Sociální službou rozumíme činnost zajišťující pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení. Sociální služby je možno poskytovat terénní formou – uživateli je služba poskytována v jeho domácím prostředí (pečovatelská služba, osobní asistence); formou ambulantní – uživatel dochází do zařízení (poradny); formou pobytovou – uživatel v zařízení poskytující sociální služby bydlí (domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, azylové domy). Na zajištění sociálních služeb se podílí i stát, a to formou příspěvku na péči. Příspěvek je poskytován osobám, které z důvodu dlouhodobě nepříznivého stavu potřebují pomoc jiné fyzické osoby při péči o sebe, při zvládání základních životních potřeb a při zajištění soběstačnosti. Výše příspěvku je stanovena podle stupně závislosti oprávněné osoby. Osoba může z příspěvku na základě vlastní svobodné volby hradit profesionální sociální službu nebo jej použít k pokrytí nezbytných nákladů při zajištění péče v rodině.

Graf 2.31 Lůžka ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb v Jihomoravském kraji

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

K pobytovým zařízením sociálních služeb patří především domovy pro seniory, domovy se...

Zákon o sociálních službách (108/2006 Sb.) definuje 23 druhů zařízení poskytující sociální služby. Mezi ně se řadí i domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem a domovy pro osoby se zdravotním postižením. Domovy pro seniory jsou určeny

...zvláštním režimem a domovy pro osoby se zdravotním postižením.

zpravidla pro osoby ve věku 65 a více let, mající sníženou soběstačnost především z důvodu věku, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Domovy se zvláštním režimem jsou určeny pro osoby se sníženou soběstačností z důvodu chronického duševního onemocnění – stařecká, Alzheimerova a ostatní typy demencí – vyžadující komplexní péči.

V zařízeních poskytujících vybrané sociální služby bylo na konci roku 2023 k dispozici téměř 7,3 tisíc míst.

Nejčtenější pobytovou službou jsou domovy se zvláštním režimem a domovy pro seniory. Podle údajů MPSV bylo v zařízeních poskytujících vybrané sociální služby v roce 2024 v kraji k dispozici 7 272 míst, z tohoto počtu bylo 3 766 míst v domovech se zvláštním režimem, 2 427 míst v domovech pro seniory a 1 079 míst v domovech pro osoby se zdravotním postižením.

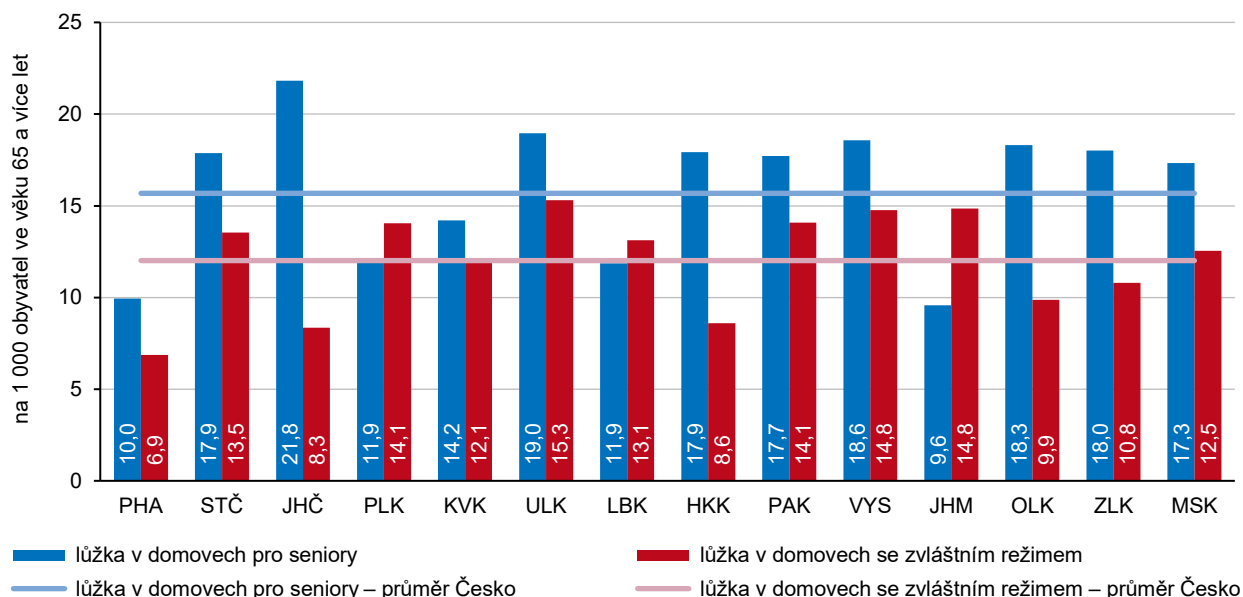
V přepočtu kapacit na tisíc obyvatel ve věku 65 a více let si kraj stojí velmi dobře u domovů se zvláštním režimem, opak ale platí pro přepočet v domovech pro seniory.

V přepočtených hodnotách připadalo v roce 2024 na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let 9,6 lůžek v domovech pro seniory, resp. 14,8 lůžek v domovech se zvláštním režimem. Zatímco přepočtený počet lůžek v domovech pro seniory byl mezi kraji nejnížší (nejvyšší v Jihočeském kraji - 21,8 ‰), počet míst v domovech se zvláštním režimem byl spolu s Krajem Vysočina 2. nejvyšší (prvenství drží v Ústeckém kraji s 15,3 ‰, nejnížší stav byl v Praze - 6,9 ‰).

Kapacity vybraných pobytových služeb se měnily oběma směry, v souhrnu se však počet míst zvýšil.

Celková kapacita zařízení vybraných pobytových sociálních služeb uvedených v grafu se od roku 2015 zvýšila o 149 míst. Nárůst byl zaznamenán u počtu míst v domovech se zvláštním režimem, počet míst byl v roce 2024 oproti stavu před 10 lety o 828 vyšší. Počet míst v domovech pro osoby se zdravotním postižením se v průběhu 10 let snížil o 160 míst a v domovech pro seniory poklesl o 519 míst. Ve změnách kapacit však není zohledněna možná změna určení poskytované sociální služby.

Graf 2.32 Lůžka v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem v krajích v roce 2024

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Stávající kapacity zařízení poskytujících pobytové sociální služby jsou nedostačující, svědčí o tom množství neuspokojených žádostí o umístění.

Očekávané navyšování počtu osob v seniorském věku v blízké budoucnosti bude klást zvýšené požadavky na sociální služby. Služby, které ani v současnosti svými kapacitami nestačí pokrýt vznesené požadavky. Na konci roku 2023 bylo v kraji 4,0 tis. neuspokojených žadatelů o umístění do domova pro seniory a 4,3 tis. žadatelů o umístění do domova se zvláštním režimem. Mezikrajské srovnání v roce 2023

Jihomoravskému kraji přineslo druhý nejvyšší počet po Moravskoslezském kraji neuspokojených žádostí o umístění do domova se zvláštním režimem, resp. 7. místo v pořadí v počtu neuspokojených žádostí o umístění do domova pro seniory.

Držitelé průkazu TP.

Průkaz zdravotně-tělesně postižených vydává úřad práce lidem, které uzná za dlouhodobě tělesně, smyslově nebo duševně postižené. Podle stupně postižení jsou 3 typy průkazů. Průkaz TP (tělesně postižený) náleží těm osobám, jimž bylo uznáno funkční postižení pohyblivosti a orientace, včetně onemocnění autistického spektra. Jde o stav, kdy došlo k poruše pohyblivosti v domácím prostředí, v exteriéru je schopna chůze se sníženým dosahem a má problémy s chůzí okolo překážek a na nerovném terénu. V Jihomoravském kraji bylo v roce 2024 6 198 držitelů průkazů TP. Více jak polovina (57,6 %) z nich byla ve věku 65 a více let. Mezi držiteli těchto průkazů převládaly ženy (54,0 %).

Držitelé průkazu ZTP.

Průkaz ZTP (zvláště tělesně postižený) patří nemocným, kteří mají těžké funkční postižení pohyblivosti nebo orientace, včetně poruchy autistického spektra. Jde o stav, kdy se daná osoba potýká s dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem, díky němuž není schopen samostatné pohyblivosti v domácím prostředí a v exteriéru je schopna pohybu se značnými obtížemi a jen na krátké vzdálenosti. V kraji bylo 32 111 držitelů těchto průkazů, mezi nimi opět převládaly věkové kategorie 65+ (77,0 % držitelů) a ženy (53,7 %).

Držitelé průkazu ZTP/P.

Průkaz ZTP/P (zvláště tělesně postižený s průvodcem) náleží osobám, které trpí obzvláště těžkým funkčním postižením, které je spojeno s úplnou ztrátou pohybu nebo orientace s potřebou průvodce, a to včetně osob s poruchou autistického spektra. Nemocní nejsou schopni samostatné chůze a pohyb je možný zpravidla na invalidním vozíku. V Jihomoravském kraji bylo 9 780 držitelů průkazu ZTP/P, kde největší skupinu tvořila věková kategorie 15-64 let (46,7 %). V této kategorii – jako v jediné – převládali muži (52,5 %).

Důchodci, důchody

Starobní důchod v kraji na konci roku 2024 pobíralo více než 263 tisíc osob.

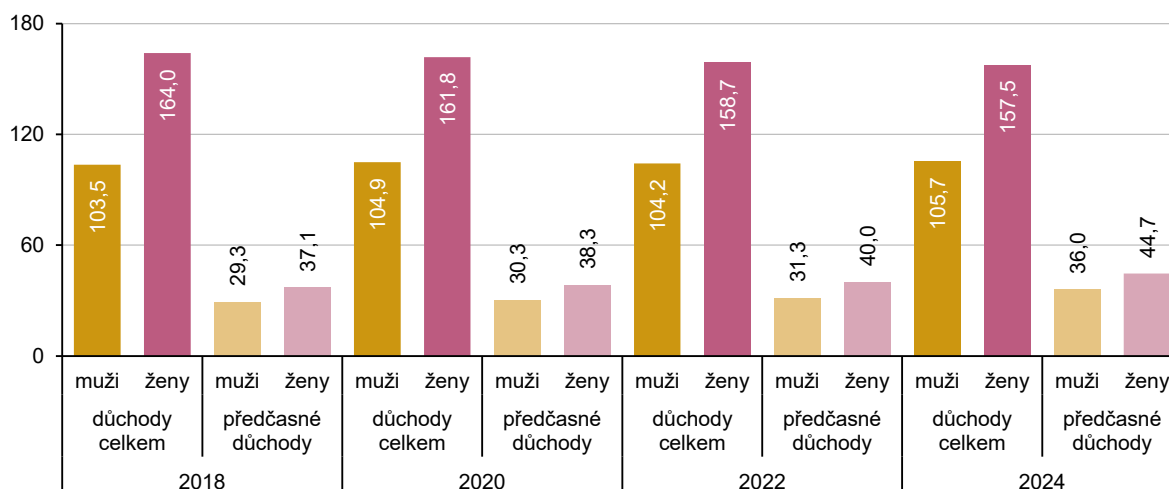
Starobní důchod včetně souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem (bez poměrného starobního důchodu) na konci roku 2024 v kraji pobíralo 263,2 tis. osob. Proti roku 2023 poklesl počet příjemců starobního důchodu o 233 osob, tj. o 0,1 % (počet příjemců od roku 2013 do roku 2019 narůstal, od roku 2020 do roku 2022 klesal, v roce 2023 zaznamenal menší růst). Mezi příjemci starobního důchodu převažují ženy, v roce 2024 bylo mezi příjemci v kraji 157,5 tis. žen (meziroční pokles o 638 žen) a 105,7 tis. mužů (meziroční vzrůst o 405 mužů). Počet mužů se proti roku 2018 zvýšil o 2,2 tis., počet žen poklesl o 6,5 tis.

Bylo mezi nimi přes 80 tisíc příjemců předčasného důchodu.

Mezi příjemci starobního důchodu (vč. souběhu) bylo v roce 2024 také 80,7 tis. příjemců předčasného důchodu (36,0 tis. mužů a 44,7 tis. žen). Tento počet byl proti roku 2018 o 14,3 tis., tj. o 21,5 % vyšší. Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na celku se postupně zvyšuje, v roce 2016 činil 23,9 %, v roce 2020 25,7 % a v roce 2024 již 30,7 %. U mužů v kraji byl na konci roku 2024 podíl předčasných důchodů výrazně vyšší (34,0 % proti 28,4 % u žen). I přes postupné zvyšování podílu předčasných důchodů byla krajská hodnota po Praze a Středočeském kraji 3. nejnižší a pod průměrem Česka (32,4 %).

Graf 2.33 Příjemci starobních důchodů (bez poměrných) vč. souběhu podle pohlaví v Jihomoravském kraji (tis. osob)

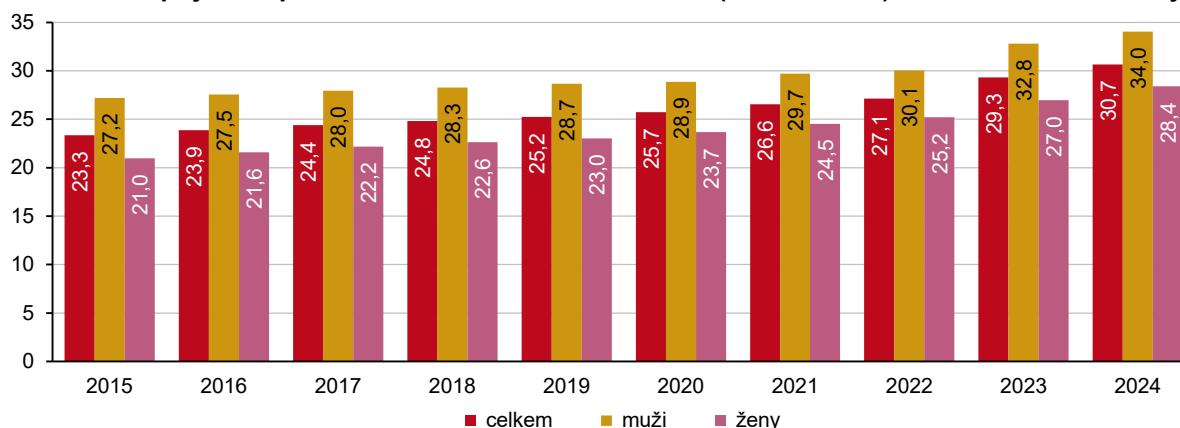

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení

Samostatný starobní důchod pobíralo téměř 199 tisíc osob.

Z celkového počtu příjemců starobního důchodu bylo v roce 2024 v kraji 198,6 tis. příjemců starobního důchodu sólo (bez souběhu s vdovským či vdoveckým důchodem, bez poměrného starobního důchodu). Meziročně se jejich počet snížil o 494 osob. Mezi příjemci starobního důchodu v roce 2024 v kraji bylo 103,0 tis. žen (meziroční pokles o 668 žen), mužů bylo 95,6 tis. (meziroční vzrůst o 174 mužů).

Graf 2.34 Podíl příjemců předčasného starobního důchodu (vč. souběhu) v Jihomoravském kraji (%)

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení

Starobní důchod vyplácený v Jihomoravském kraji je ve srovnání s ostatními kraji 6. nejvyšší.

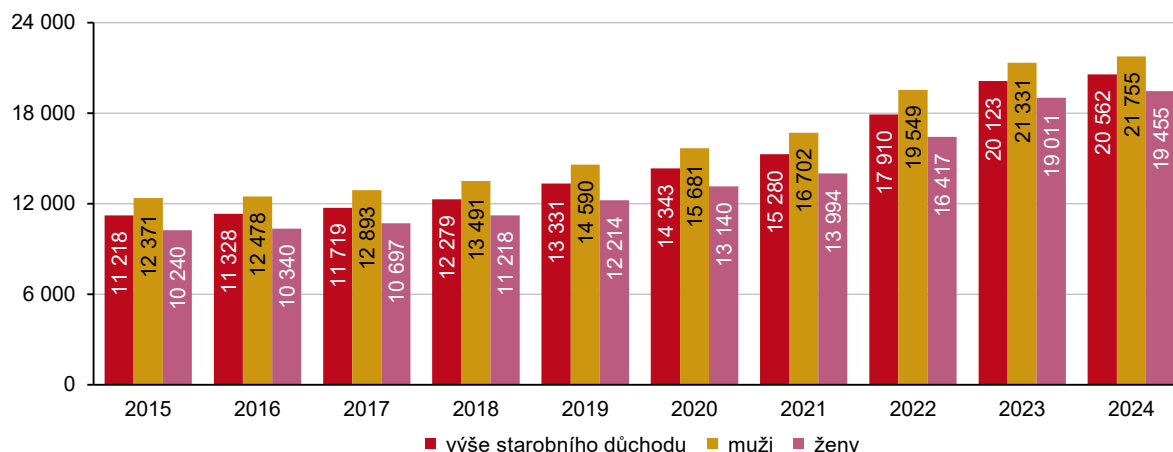
Průměrný starobní důchod (bez souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem, bez poměrného starobního důchodu) v Jihomoravském kraji, který na konci roku 2024 činil 20 562 Kč, byl proti průměru Česka nižší o 174 Kč a ve srovnání s ostatními kraji byl 6. nejvyšší. Nejvyšší starobní důchody byly v prosinci roku 2024 vypláceny v hl. m. Praze, nejnižší pobírali důchodci žijící v Karlovarském kraji. Starobní „sólo“ důchod mužů v kraji dosáhl v prosinci 2024 částky 21 755 Kč a o 2 300 Kč převyšoval důchod žen (19 455 Kč). Rozdíl v důchodech mužů a žen se až do roku 2022 zvyšoval každoročně, od roku 2023 dochází k poklesu tohoto rozdílu.

V kraji jsou nejvyšší důchody v Brně a nejnižší na Znojmo.

V rámci kraje jsou dlouhodobě nejvyšší starobní důchody vypláceny v Brně-městě (v roce 2024 v průměru 21 174 Kč). Nejnižší částky, a to také dlouhodobě, jsou vypláceny starobním důchodcům v okrese Znojmo (v roce 2024 v průměru 19 335 Kč). Tato skutečnost souvisí i s podílem příjemců předčasného starobního

důchodu, neboť nejvyšší podíl příjemců předčasného důchodu v roce 2024 byl zjištěn právě v okrese Znojmo (45,6 %) a nejnižší v Brně-městě (22,4 %).

Graf 2.35 Průměrný měsíční starobní důchod sólo (bez souběhu) v Jihomoravském kraji (Kč)

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení

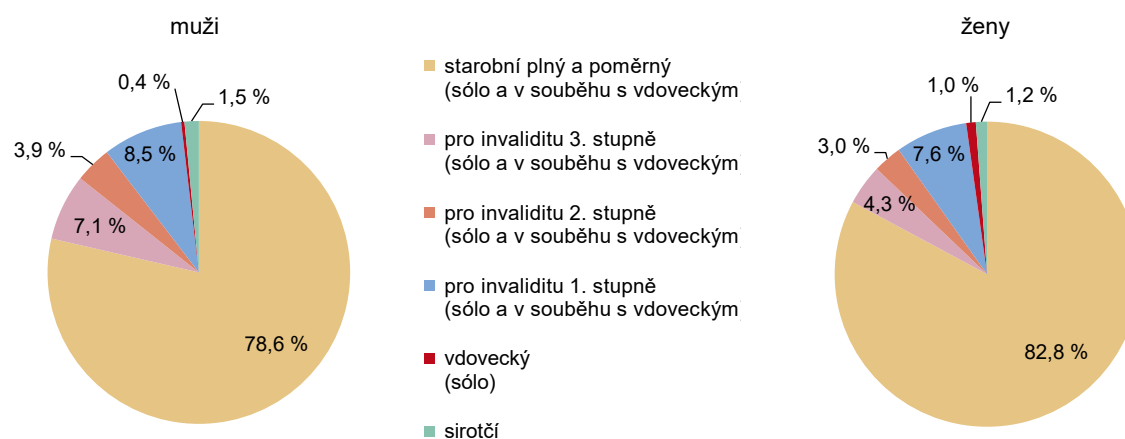
Průměrný důchod tvořil 49,4 % vůči mediánu mezd v kraji.

Výši průměrného starobního důchodu sólo (bez souběhu) lze posuzovat i ve vztahu k mediánu průměrné mzdy v kraji. V roce 2015 průměrný důchod v kraji tvořil 48,1 % mediánu průměrného výdělku, v dalších letech podíl postupně klesal až na hodnotu 42,7 % (rok 2018). Oproti roku 2023 se důchod vůči mediánu mezd snížil o 1,5 % a dosáhl tak hodnoty 49,4 %.

Starobní důchody pobírá více než čtyři pětiny důchodců.

Starobní plný a poměrný (sólo a v souběhu s vdoveckým) pobíralo v prosinci 2024 v kraji 264,2 tis. důchodců, což představuje 81,1 % všech příjemců důchodů (u mužů 78,6 % a 82,8 % u žen). Dalšími nejpočetnějšími skupinami jsou příjemci důchodů pro invaliditu 1. stupně v souběhu (8,0 %) a 3. stupně v souběhu (5,4 %).

Graf 2.36 Příjemci důchodů podle pohlaví a druhu pobíraného důchodu v Jihomoravském kraji v prosinci 2024

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení

Počet příjemců důchodů 3. stupně invalidity vytrvale klesá.

Stupeň invalidity vystihuje míru omezení pracovních schopností. Nejmírnější 1. stupeň znamená snížení pracovní schopnosti o 35–49 %, při snížení pracovní schopnosti o 70 a více procent se jedná o invaliditu 3. stupně. Zatímco v roce 2013 byl 3. stupeň invalidity mezi invalidními důchodci v kraji zastoupen nejvíce, v roce

2024 byli nejpočetnější skupinou důchodci s 1. stupněm invalidity. Počet důchodců, pobírajících invalidní důchod (včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem), se v průběhu posledního desetiletí téměř nezměnil – meziroční změny probíhají v řádech jednotek desetiny procenta. V prosinci 2024 jich bylo celkem 54 923, z toho 47,5 % s 1. stupněm, 32,3 % s 3. stupněm a 20,2 % s 2. stupněm invalidity.

Kultura

Zdrojem dat pro oblast kultury jsou údaje Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu.

V oblasti kulturních zařízení jsou pro potřeby statistiky využívány výstupy z resortních statistických informačních systémů, které zpracovává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, Praha. Údaje zachycují stav ke konci roku (např. počet knihoven, galerií), u intervalových ukazatelů úhrn za rok (např. počet návštěvníků). Údaje jsou šetřeny za kulturní organizace, jejichž zřizovatelem je stát (Ministerstvo kultury ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR nebo jiná ministerstva a územně samosprávné celky) a dále kulturní zařízení zřizovatelů církevních, občanských sdružení, obecně prospěšných společností, podnikatelů (právnických i fyzických osob) aj.

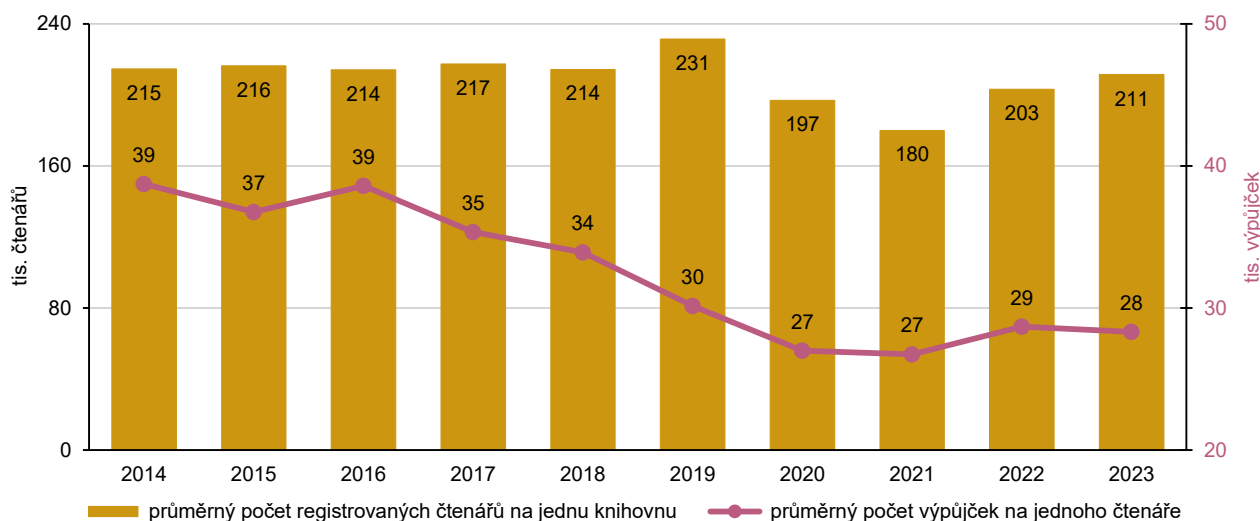
Počet veřejných knihoven v kraji klesl na 691, počet registrovaných čtenářů ale navzdory tomu vzrostl.

V Jihomoravském kraji bylo na konci roku 2023 v provozu 598 veřejných knihoven a 93 poboček knihoven včetně pojízdných zařízení. V knihovnách bylo registrováno celkem 146,1 tis. čtenářů, z tohoto počtu bylo 39,7 tis. čtenářů ve věku do 15 let. Z níže uvedených dat můžeme vyčíslit postupný nárůst obou skupin registrovaných čtenářů oproti „covidovým“ letům 2020 a 2021. Nicméně skutečnost roku 2023 byla v porovnání s rokem 2019 o 10,1 % nižší u počtu registrovaných čtenářů a o 14,6 % nižší u počtu čtenářů do 15 let.

Registrovaný čtenář si v roce 2023 vypůjčil v průměru 28 knih.

Čtenáři měli v knihovnách v kraji v roce 2023 k dispozici 8,7 mil. knihovních jednotek. Bylo evidováno celkem 4,1 mil. výpůjček, jejich počet se v porovnání s roky 2020 a 2021 opět pomalu navyšuje. Registrovaný čtenář si v roce 2023 vypůjčil v průměru 28 knih. Průměrný počet registrovaných čtenářů připadajících na jednu knihovnu včetně poboček byl až do roku 2018 vcelku stálý, po mírném nárůstu čtenářů v roce 2019 následoval pokles, který dosáhl minima v roce 2021 (180 čtenářů na knihovnu). V průběhu roku 2023 bylo registrováno na knihovnu průměrně 211 čtenářů.

Graf 2.37 Čtenáři knihoven (včetně poboček) v Jihomoravském kraji v letech 2014 až 2023

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

Téměř 12 % obyvatel kraje vlastní čtenářský průkaz.

V roce 2023 na jednu knihovnu v Jihomoravském kraji připadlo 1 770 obyvatel, počet registrovaných čtenářů tvořil 11,9 % středního stavu obyvatel. Pokud by měl tento ukazatel posloužit jako měřítko pro srovnání krajů, pak nejnižší podíl čtenářů z počtu obyvatel byl vykázan v Ústeckém kraji (8,0 %), nejvyšší v hl. m. Praze (15,0 %). Podíl registrovaných čtenářů na celkovém počtu obyvatel v Jihomoravském kraji byl spolu s Plzeňským krajem 6. nejvyšší.

Ke kulturním zařízením patří též památkové objekty zpřístupněné návštěvníkům za vstupné.

Dalším prvkem z oblasti kulturních zařízení jsou památkové objekty s kulturně výchovným využitím, které jsou v kraji zpřístupněné návštěvníkům za vstupné. Patří sem hrady, zámky, kláštery, kostely, mlýny apod., ovšem památky, které jsou ve správě muzea či galerie, sem zařazeny nejsou.

Jihomoravský kraj nabízí pestrou škálu zpřístupněných památkových objektů.

V Jihomoravském kraji k památkovým objektům zpřístupněným návštěvníkům za vstupné patří hrady Bítov, Janův Hrad, Nový Hrad u Adamova, Pernštejn, Špilberk, Veveří; zříceniny hradu Boskovice, Cornštejn, Nový Hrádek u Lukova; zámky Boskovice, Bučovice, Kunštát na Moravě, zámek Lednice se 4 objekty, Lysice, Milotice, Oslavany, Rájec nad Svitavou, Rosice, Slavkov u Brna, Uherčice, zámek Valtice se 3 objekty, Velké Opatovice, Vranov nad Dyjí; kláštery v Dolních Kounicích, Předklášteří, Rajhradě; mlýny Rudice, Veverská Bítýška, Klobouky u Brna, Ruprechtov; věže Vlkova nebo Radniční ve Znojmě.

Památkové objekty v Jihomoravském kraji ročně navštíví více než milion osob.

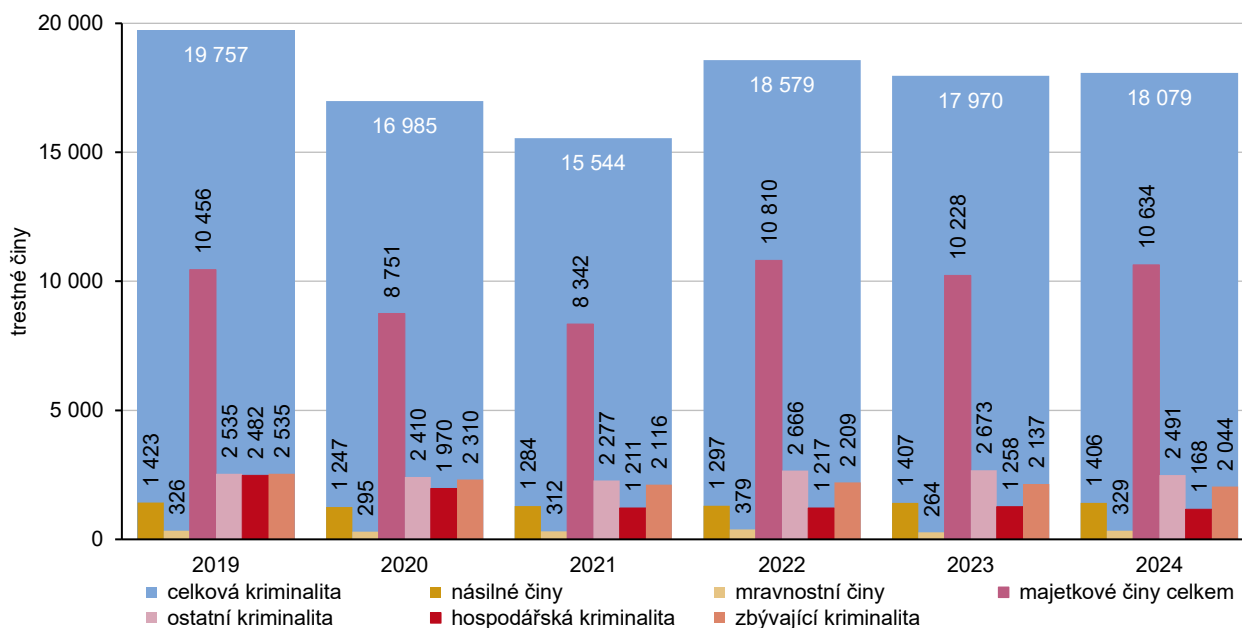
Do roku 2019 památkové objekty v Jihomoravském kraji navštívilo každoročně více než milion osob. Po výrazném propadu návštěvnosti v období „covidových“ let, kdy památky navštívilo v průměru 946,2 tis. osob, překročila v následujících letech návštěvnost opět milionovou hranici. V areálu památek jsou pořádány i kulturní akce, v roce 2023 jich bylo více než 400 s účastí téměř 373 tis. návštěvníků.

I počet návštěvníků expozic a výstav v kraji překročil hranici jednoho milionu.

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2023 veřejnosti k dispozici 36 muzeí a památníků, 2 galerie a 42 poboček muzeí a galerií. Bylo v nich možno shlédnout 232 expozic a 357 výstav, které navštívilo téměř 1,3 mil. návštěvníků.

Kriminalita, dopravní nehody, požáry

Graf 2.38 Registrované trestné činy v Jihomoravském kraji

Zdroj: Policejní prezidium České republiky

Počet registrovaných trestných činů meziročně mírně vzrostl.

Do celkového počtu registrovaných trestných činů jsou zahrnuty i trestné činy vyšetřované oddělením železniční policie a doprovodu vlaků Jihomoravského kraje a Inspektorátem cizinecké policie Brno – Tuřany. Počet trestných činů se v Jihomoravském kraji v posledních letech každoročně snižoval, s výjimkou roků 2022 a 2024. V roce 2024 bylo registrováno 18 079 trestných činů, meziročně jejich počet vzrostl o 109, tj. o 0,6 %.

Přepočet registrovaných trestných činů na tisíc obyvatel byl ve srovnání s ostatními kraji 6. nejvyšší.

Počet registrovaných trestných činů v Jihomoravském kraji v roce 2024 byl ve srovnání s ostatními kraji 4. nejvyšší a tvořil 10,4 % z celkového počtu trestných činů v Česku. Nejvyšší počet registrovaných trestných činů byl evidován v hl. m. Praze (38,4 tis.), nejméně v Karlovarském kraji (5,0 tis.). Meziročně došlo u všech krajů kromě Pardubického a Jihomoravského k poklesu trestných činů. V relativním vyjádření byla nejvyšší kriminalita také v hl. m. Praze (27,7 trestných činů na 1 tisíc obyvatel), přepočet v Jihomoravském kraji ve výši 14,7 ‰ byl mezi kraji 6. nejvyšší spolu s Plzeňským krajem. Nejnižší kriminalita v této formě vyjádření byla v Pardubickém kraji (9,9 ‰).

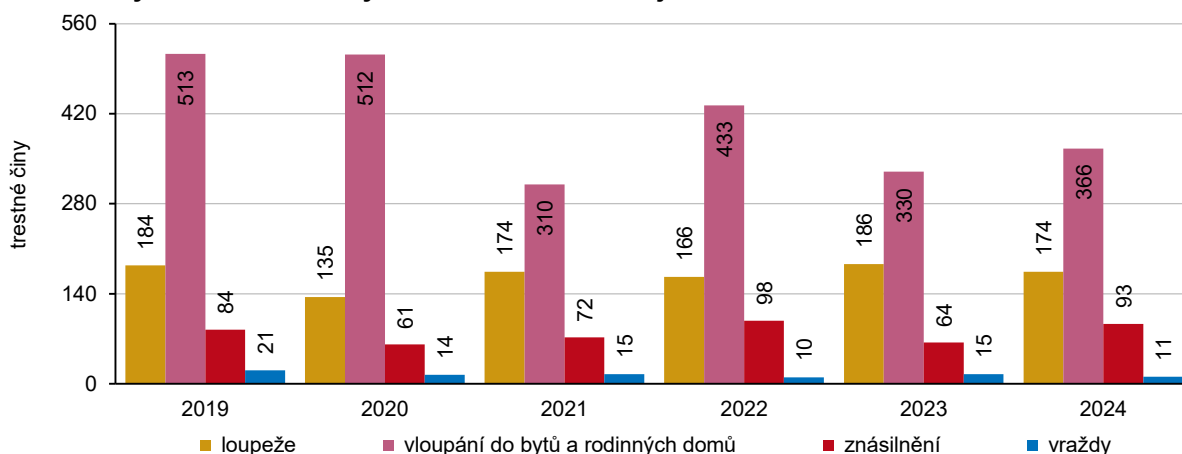
Obecné trestné činy se podílejí na celkové kriminalitě více než čtyřmi pětinami.

Z hlediska klasifikace patřila většina trestných činů mezi obecné trestné činy (násilné, mravnostní, majetkové trestné činy a ostatní kriminalita) – v roce 2024 tvořily 82,2 % z celkového počtu registrovaných trestných činů. Hospodářské činy tvořily 6,5 % z celku a na tzv. „zbývající“ kriminalitu připadlo 11,3 % z celkového počtu trestných činů.

Trestné činy páchají i mladiství a nezletilí. Více jak polovinu trestných činů mají na svědomí recidivisté.

Z celkového počtu registrovaných trestných činů v roce 2024 bylo 6 636 objasněno, dodatečně bylo objasněno 1 915 trestných činů (dodatečně objasněné skutky jsou ty, u nichž bylo trestní stíhání zahájeno již v předešlém roce či předešlých letech). Z úhrnu objasněných trestných činů v kraji (8 551 činů) bylo 103 činů spácháno nezletilými (osoby ve věku do 14 let) a 313 trestných činů spáchali mladiství (osoby ve věku 15 až 17 let). Více jak polovinu objasněných trestných činů spáchaly opakovaně trestané osoby (4 682 činů, tj. 54,8 % z krajského úhrnu). Celkem 1 517 činů bylo spácháno pod vlivem návykových látek, z toho 1 009 trestných činů pod vlivem alkoholu.

Graf 2.39 Vybrané trestné činy v Jihomoravském kraji

Zdroj: Policejní prezidium České Republiky

Nejvyšší kriminalita je v Brně, nejnižší na Vyškovsku.

Z okresů Jihomoravského kraje bylo nejvíce trestných činů v roce 2024 zjištěno v Brně-městě (9 557, tj. 52,9 % z celkové kriminality v kraji), nejméně v okrese Vyškov (780, tj. 4,3 % z krajské hodnoty). Při přepočtu na 1 000 obyvatel byla nejvyšší úroveň kriminality opět v Brně-městě (23,8 trestných činů na

1 000 obyvatel), nejnižší v okrese Vyškov (8,2 trestných činů na 1 000 obyvatel). Je důležité uvést, že meziročně byl zaznamenán pokles kriminality jen v okresech kraje Břeclav, Brno-venkov a Znojmo.

Pokles počtu dopravních nehod v roce 2024.

S provozem dopravních prostředků, který v kraji probíhá na 4,4 tis. kilometrů silnic a dálnic, je spojena i negativní stránka, a tou je nehodovost. Až do roku 2019 se ukazatele nehodovosti v kraji spíše každoročně zhoršovaly. V následujícím období dochází k výraznému poklesu počtu nehod. Výše způsobených škod do roku 2022 přibližně kopírovala křivku nehodovosti. V letech 2023 a 2024 však navzdory klesající nehodovosti, výše škod oproti dřívějším letem vlivem inflace vzrostla. Počet dopravních nehod v kraji v roce 2024 klesl na 5 738, což bylo o 163 nehod méně než v předchozím období (-2,8 %).

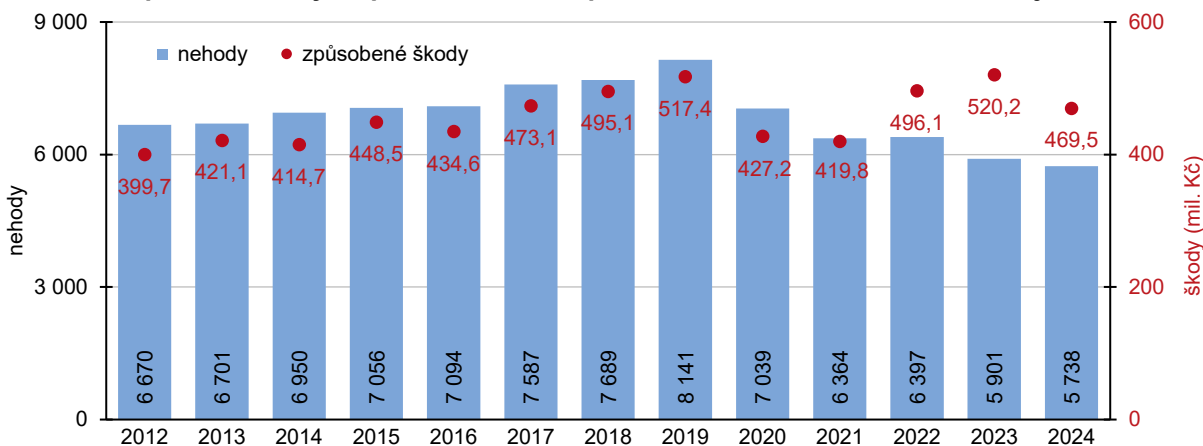
Průměrná škoda způsobená dopravní nehodou dosáhla 82 tisíc Kč.

Způsobené škody činily 469,5 mil. Kč, proti roku 2023 se snížily o 50,7 mil. Kč (o 9,8 %). Průměrná výše škody u jedné nehody činila v roce 2024 81,8 tis. Kč, meziročně klesla o 7,5 %.

Při dopravních nehodách v kraji v roce 2024 zemřelo 72 osob a 144 osob bylo těžce zraněno.

Neměnným ukazatelem nehodovosti jsou škody způsobené na zdraví. Pokud by měřítkem byl pouze počet usmrcených, pak nejpříznivějším rokem v novodobé historii Jihomoravského kraje byl rok 2021 se 42 usmrcenými. Ve sledovaném roce při nehodách zemřelo 72 osob, což bylo o 25 více než v roce předchozím. V mezikrajském srovnání tak Jihomoravský kraj získal v počtu usmrcených osob smutné prvenství. Počet těžce zraněných se naopak téměř o třetinu meziročně snížil. Těžce zraněno bylo 144 účastníků nehod, tedy o 68 méně než v roce 2023. S lehkým zraněním vyvázlo z nehod 2 668 osob, což bylo o 96 méně jak v předešlém roce.

Graf 2.40 Dopravní nehody a způsobená škoda při nehodách v Jihomoravském kraji

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Příčinou více než dvou třetin nehod byl nesprávný způsob jízdy.

Převládající příčinou dopravních nehod v kraji byl v roce 2024 nesprávný způsob jízdy (68,5 % z celkového počtu), následovalo nedání přednosti v jízdě (14,5 %) a nepřiměřená rychlost jízdy (10,5 %). Mezi nejčastější viníky dopravních nehod obecně patří řidiči motorového vozidla. V Jihomoravském kraji řidiči motorového vozidla zavinili 5 115 nehod, tj. 89,1 % celku. Bylo zde však i 356 nehod, které zavinili řidiči nemotorového vozidla (6,2 % z celkového počtu).

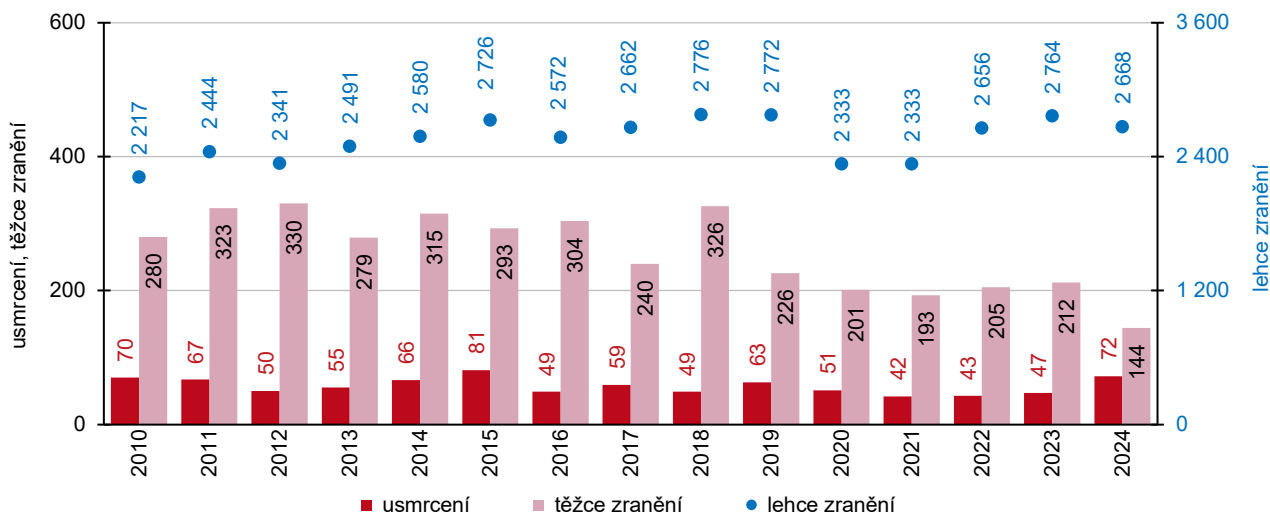
Počet zemřelých při dopravních nehodách byl mezi kraji nejvyšší.

Počet dopravních nehod v Jihomoravském kraji byl v roce 2023 ve srovnání s ostatními kraji 6. nejvyšší, počet zemřelých byl nejvyšší. Nejvíce nehod i počet usmrcených bylo ve Středočeském kraji, nejméně v Karlovarském kraji.

Přepočteme-li počet usmrcených na 1 000 hlášených nehod, pak nehody s nejtragičtějšími následky byly v roce 2024 v Jihomoravském kraji – na 1 000 hlášených nehod připadlo 12,5 usmrcených. Naproti tomu v Praze připadlo na jeden tisíc nehod „pouze“ 1,8 usmrcených.

Graf 2.41 Škody na zdraví při dopravních nehodách v Jihomoravském kraji

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Jihomoravský kraj je na 4. místě pomyslného žebříčku krajů nehod pod vlivem alkoholu.

Nejvíce dopravních nehod pod vlivem alkoholu se v roce 2024 stalo na území Středočeského kraje (656 nehod), v pořadí následovaly kraje Moravskoslezský, hl. m. Praha a Jihomoravský (446, 445 a 427 nehod).

Hasiči v kraji v roce 2024 likvidovali 1 668 požárů.

V roce 2024 bylo na území Jihomoravského kraje likvidováno 1 668 požárů. Jejich počet meziročně vzrostl o 64 případů. Byl o 107 případů nižší, než je průměr počtu požárů v letech 2004 až 2023 (1 775). Počet požárů v Jihomoravském kraji v roce 2024 byl 5. nejvyšší. K nejvyššímu počtu požárů v kraji mezi roky 2004 až 2024 došlo v roce 2012 (2 222 požárů).

Při požárech byla způsobena škoda ve výši 337,5 mil. Kč. Požár s nejvyšší škodou byl likvidován v Boskovicích.

I přes nárůst meziročního počtu požárů v kraji, došlo k poklesu přímé škody jimi způsobené. Škoda ve výši 337,5 mil. Kč se oproti roku 2023 snížila o 188,6 mil. Kč (pokles o 35,9 %). Jedním požárem byla v roce 2024 v průměru způsobena škoda ve výši 202,4 tis. Kč. K nejničivějším požárům v kraji v roce 2024 patřil požár haly v Boskovicích se škodou 29,2 mil. Kč, požár po výbuchu v bytovém domě ve Znojmě se škodou 15,0 mil. Kč a požár rodinného domu v Lipově se škodou 12,2 mil. Kč. Nejvyšší přímá škoda způsobená požáry byla v kraji zaznamenána v roce 2023, a to 526,2 mil. Kč.

Uchráněn byl majetek rekordní hodnoty ve výši více než 2,8 mil. Kč.

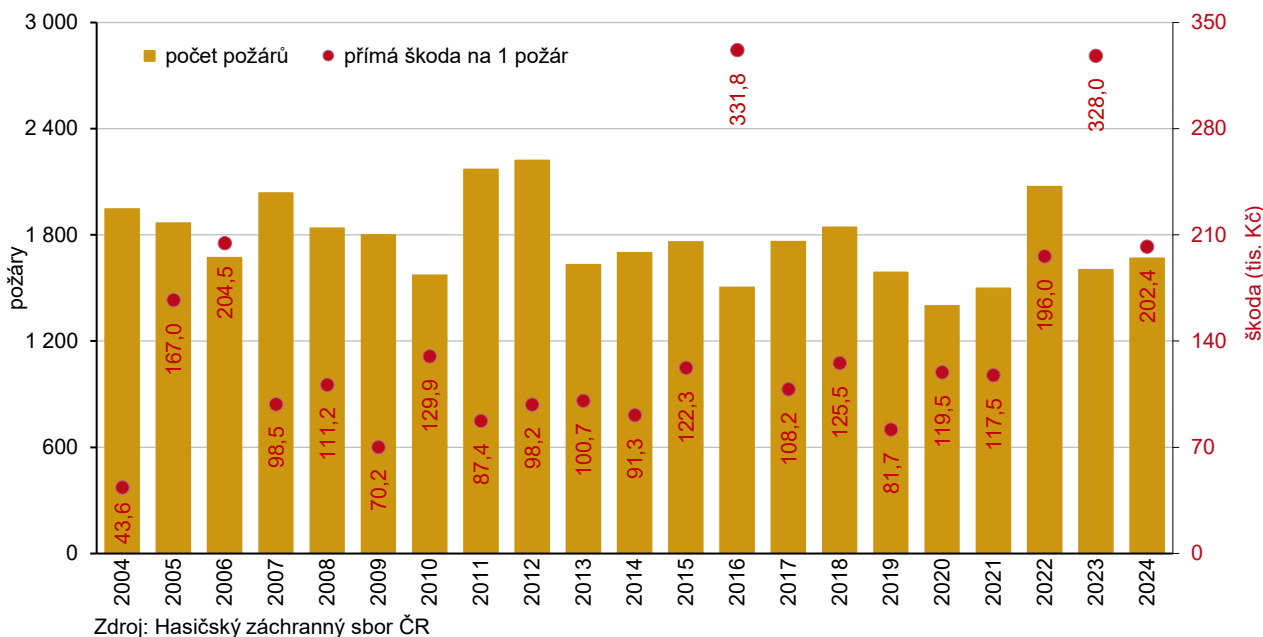
Hodnota majetku uchráněného před požáry v kraji v roce 2024 dosáhla rekordní částky 2,8 mld. Kč a představovala 8,42násobek hodnoty přímých škod. Z tohoto pohledu nejúspěšnějším rokem byl rok 2007, kdy sice byla způsobena přímá škoda ve výši přesahující 200 mil. Kč, uchráněné hodnoty však dosahovaly desetinásobku.

Při požárech v kraji v roce 2024 zemřelo 15 osob.

Při požárech vznikají nejen škody na majetku, ale i škody na zdraví. V roce 2024 při požárech v kraji zemřelo 15 osob a dalších 144 osob bylo zraněno. Oproti roku 2023 při požárech v kraji zemřelo o 1 osobu méně. Nejtragičtějším rokem ve sledovaném období byl rok 2004, kdy při požárech zemřelo 27 osob. Z pohledu počtu zraněných

došlo k meziročnímu poklesu o 50 zraněných. Smutné prvenství ve sledovaném období získal rok 2023, a to v počtu 194 zraněných osob.

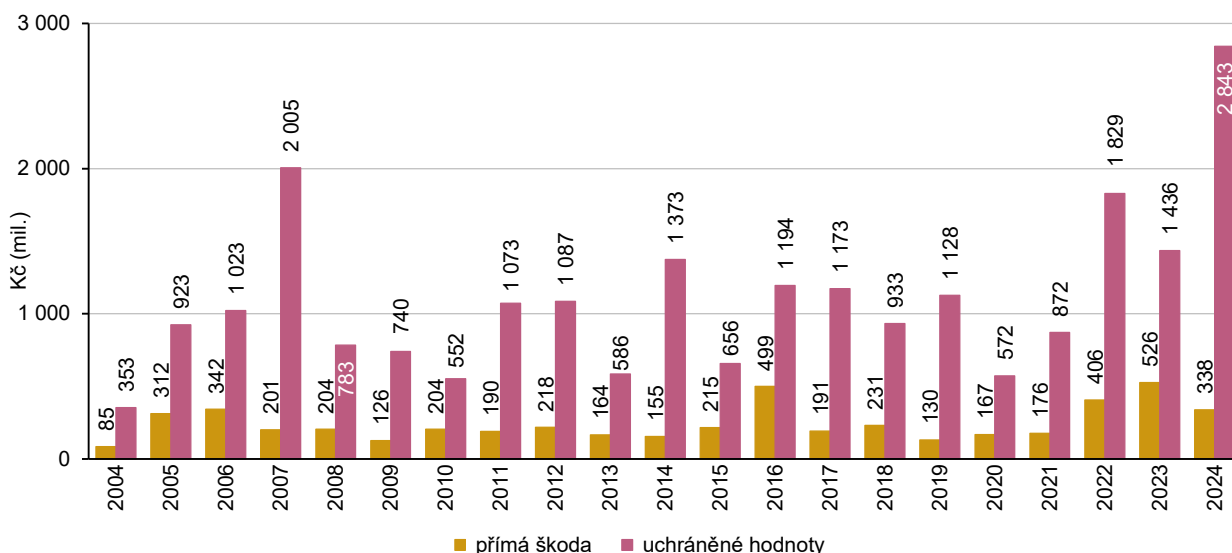
Graf 2.42 Počet požárů a přímá škoda připadající na jeden požár v Jihomoravském kraji

Počet požárů přepočtený na 10 tisíc obyvatel byl v mezikrajském srovnání 2. nejvyšší.

Počet požárů v Jihomoravském kraji v roce 2024 byl ve srovnání s ostatními kraji 5. nejvyšší. Nejvíce požárů bylo zaznamenáno ve Středočeském kraji (2 567), nejméně v Karlovarském kraji (619 požárů). V přepočtu v Jihomoravském kraji připadlo na 10 000 obyvatel 13,6 požárů, což byla mezi kraji 2. nejvyšší hodnota. Nejméně požárů bylo ve Zlínském kraji (11,1 požárů na 10 000 obyvatel), nejvíce naopak v kraji Ústeckém (21,3 požárů na 10 000 obyvatel). Počet požárů v roce 2024 ve srovnání s předchozím rokem poklesl nejvíce v Plzeňském kraji (o 141).

Graf 2.43 Přímé škody a uchráněné hodnoty při požárech v Jihomoravském kraji

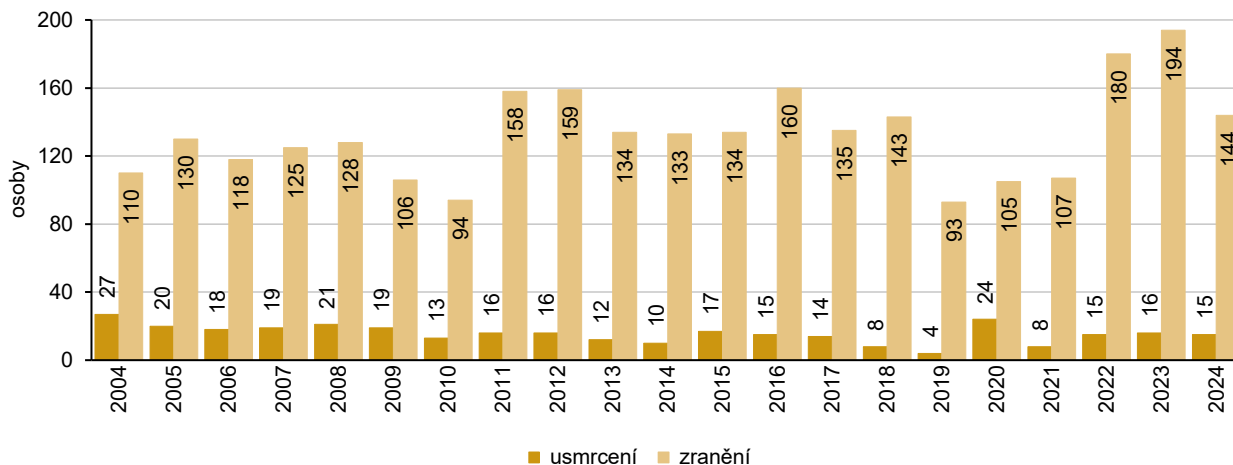
Počet usmrcených v přepočtu na jeden tisíc požárů byl při mezikrajském porovnání 4. nejvyšší.

Méně příznivé pro Jihomoravský kraj bylo porovnání škod na zdraví. Počet zemřelých při požárech v kraji byl 2. nejvyšší, nelichotivé prvenství připadlo Moravskoslezskému kraji, kde při požárech zemřelo 16 lidí. Počet zraněných při

požárech byl mezi kraji 4. nejvyšší. Přepočteme-li počet usmrčených na 1 000 požárů, pak požáry s nejtragičtějšími následky byly v roce 2024 ve Zlínském kraji – na tisíc požárů připadlo 12,5 usmrčených. V Jihomoravském kraji tato hodnota dosáhla 9,0 usmrčených a v mezikrajském srovnání byla 4. nejvyšší.

Graf 2.44 Škody na zdraví při požárech v Jihomoravském kraji

Zdroj: Hasičský záchranný sbor ČR